

Årsrapport 2003

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag

1	ORGANISASJON OG ØKONOMI	5
1.1	Organisasjon	5
1.2	Personalressurser	6
1.3	Økonomi	6
1.4	Kommentarer til administrative føringer	6
1.5	Likestilling.....	7
1.6	Inkluderende arbeidsliv	7
2	SENTRALE POLITISKE FØRINGER, TILSTANDEN I FYLKET.....	8
2.1	Kommunerettet virksomhet – samordning og veiledning	8
2.2	Velferd, helse og personrettet tjenesteyting	9
2.3	Barn og oppvekst	10
2.4	Regional planlegging, plan- og byggesaksbehandling.....	11
2.5	Innovasjon og verdiskapning.....	12
2.6	Samfunnsikkerhet og beredskap	13
2.7	Prioriterte oppgaver på miljøområdet	14
3	AVDELINGSVISE RAPPORTER.....	16
3.1	Kommunal- og familieavdelingen	16
3.1.1	Kommuneøkonomi og omstilling.....	16
3.1.2	Samfunnsikkerhet og beredskap.....	17
3.1.3	Bygg og justis	18
3.1.4	Sosial- og oppvekstseksjonen.....	21
3.2	Helseavdelingen	23
3.2.1	Tilsyn med helsetjenesten i Nord-Trøndelag.....	23
3.2.2	Psykisk helsearbeid	24
3.2.3	Etablering av distriktpsikiatriske senter i Nord-Trøndelag (DPS).....	24
3.2.4	Rekrutteringsplan for helse- og sosialpersonell 2003 – 2006	24
3.2.5	Forebyggende og helsefremmende arbeid 2003.....	25
3.3	Utdanningsavdelingen.....	25
3.3.1	Viktige satsinger i 2003:.....	25
3.3.2	Tilsyn.....	26
3.3.3	Kvalitetsutvikling i grunnsopplæringen.....	26
3.4	Landbruksavdelingen.....	29

3.4.1	Hovedområdene.....	29
3.4.2	Spesielle satsingsområder.....	30
3.4.3	Resultatområdene 21-30.....	31
3.5	Miljøvernavdelingen.....	37
3.5.1	Vern og bruk av biologisk mangfold.....	38
3.5.2	Friluftsliv	38
3.5.3	Kulturminner og kulturmiljøer	39
3.5.4	Overgjødsling og oljeforurensning.....	39
3.5.5	Helse- og miljøfarlige kjemikalier.....	39
3.5.6	Avfall og gjenvinning.....	39
3.5.7	Klimaendringer, luftforurensning og støy	39
3.5.8	Regional planlegging	40
3.5.9	Kart- og geodata	40

Innledning

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag legger med dette fram årsrapport for 2003. Årsrapporten inneholder i hovedsak tilbakemelding til oppdragsgiver i forhold til tildelingsbrevets kap. 1 og 2.

Den detaljerte rapportering til enkelte sektordepartement og direktorat skjer fra fylkesmannens fagavdelinger etter egne rutiner, delvis som spesialrapporter ved årsavslutning eller løpende.

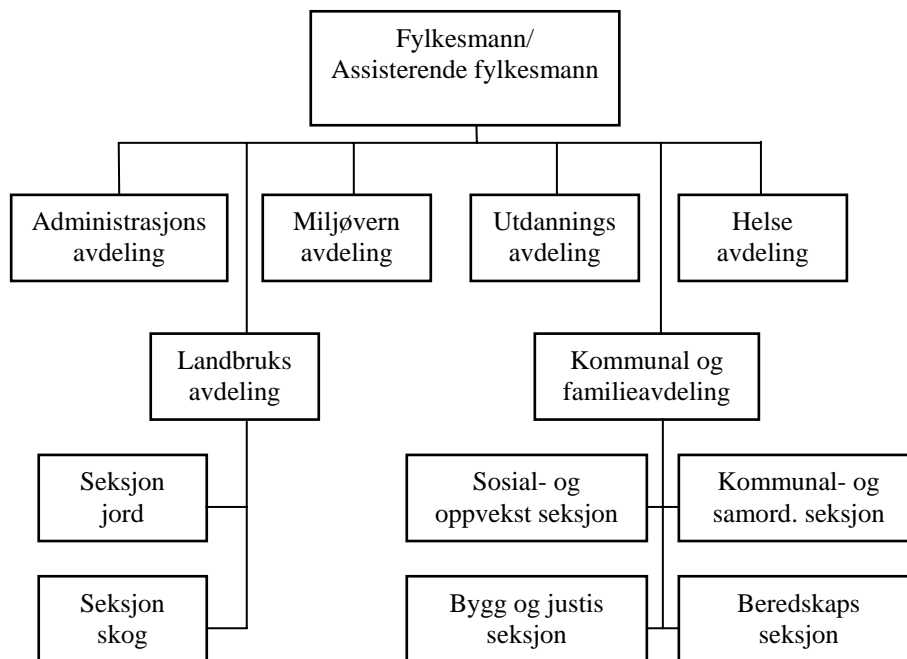
For at årsrapporten skal kunne gi et mest mulig samlet bilde av fylkesmannens virksomhet, også for andre enn oppdragsgivere, er det inntatt en kortfattet avdelingsvis beskrivelse av hovedutfordringer og oppgaver i denne rapporten.

Årsrapport og flere spesialrapporter legges regelmessig ut på fylkesmannens hjemmeside.

1 Organisasjon og økonomi

1.1 Organisasjon

Embetets organisasjonsplan 31.12.03 er presentert nedenfor:

Embetsledelse og avdelingsledere:

Inger Lise Gjørv
 Oddbjørn Nordset
 Roald Huseth
 Roald Huseth
 Svein Karlsen
 Bjarne Haug
 Annbjørg Opland Magnussen
 Marit D. Kverkild

Fylkesmann
 Assisterende fylkesmann
 Administrasjonssjef
 Direktør Kommunal og familieavdeling (fung)
 Miljøverndirektør
 Landbruksdirektør
 Utdanningsdirektør
 Fylkeslege

Integreringen av fylkeslegen og statens utdanningskontor i fylkesmannsembetet skjedde f.o.m. 01.01.2003. Integreringen skjedde ved at fagavdelingene ble overført med "gammel struktur" samt en overføring av 2,5 årsverk administrative ressurser fra de integrerte avdelinger til fylkesmannens administrasjonsavdeling.

I 2003 har det foregått en intern prosess med sikte på en gjennomgang og reorganisering av det "nye" embetet. Prosessen har vært organisert med bred deltakelse fra ledelse og ansatte, og ledet fram til at ny organisasjonsplan ble vedtatt ved årsskiftet 2003-2004, og iverksatt 01.02.2004. Fylkesmannen vil orientere AAD om prosess og resultat i eget brev.

1.2 Personalressurser

Faste og midlertidige ansatte pr. 31.12.03

Avdeling	Faste		Midlertidige	
	antall	årsverk	antall	årsverk
Ledelsen	2	2		
Administrasjonsavdelingen	26	24		
Kommunal- og familieavdelingen	25	24,5		
Miljøvern avdelingen	18	17	1	1
Landbruksavdelingen	29	26,5		
Utdanningsavdelingen	10	9,5	2	1,5
Helseavdelingen	13	12,5	4	1
SUM	123	116	7	3,5

Antallet faste ansatte er for høyt sammenholdt med disponible økonomiske ressurser. Reduksjon må skje planmessig ved naturlig avgang over tid. Det er for tiden liten naturlig avgang bl.a. på grunn av slakt lokalt arbeidsmarked.

1.3 Økonomi

Økonomirapportering har skjedd i eget brev til AAD datert 15.01.04. Det er søkt om overføring av et mindreforbruk på kr. 2.151.00,- til 2004. Overskuddet har i hovedsak oppstått som følge av videreføring av overskudd fra 2002, stram økonomistyring, samt betydelige innsparinger ved at stillinger, i størst mulig utstrekning, er holdt vakante. Overskuddet anvendes i sin helhet for å bringe 2004 års budsjett i balanse.

Embetet gjennomførte i 2003 flere eksternt finansierte prosjekt som kommenteres i den etterfølgende avdelingsvise beskrivelse.

Embetet forvalter også en rekke tilskudd på vegne av flere direktorat og departement. Bruken av midler rapporteres direkte til oppdragsgiver.

1.4 Kommentarer til administrative føringer

Til tildelingsbrevets administrative føringer skal følgende bemerkes:

Det har fra flere fagavdelinger vært knyttet usikkerhet til omfanget av fagrapportering i forbindelse med årsrapporten. Detaljeringsgraden i den forventede rapportering fra fagdepartementene er varierende. Det elektroniske embetsoppdrag med tilhørende rapporteringskrav er ikke ferdig for alle departementsområder. Det forventes at denne usikkerhet er eliminert fra og med 2004. Fylkesmannen ser fram til det nye opplegg for rapportering.

Saksbehandlingstiden for klagesaksbehandlingen for sentrale områder er om lag som i 2002, delvis har den gått litt opp for enkelte områder. Resultatforverringen er ikke vesentlig, og saksbehandlingstiden i Nord-Trøndelag er fortsatt i hovedsak innenfor fristene. At man ikke har lyktes med en ytterligere reduksjon i behandlingstiden skyldes delvis mange permisjoner

og behov for opplæring av nye saksbehandlere/jurister, men også at noen kommuner bruker for lang tid på innsending av komplett dokumentasjon. Nøkkeltall refereres under de enkelte fagkapitler.

Embetet har gjennomført implementering av ePhorte sakssystem og innført fullelektronisk saksbehandling ved de fleste avdelinger. Arbeidet med å fullføre innføring av fullelektronisk saksbehandling vil fortsette.

Det er beklagelig at man ikke allerede ved innføringen av ePhorte fikk på plass en brukbar løsning for håndtering av personsensitive data. på grunn av dette er behandlingsmåten for slike saker tungvindt.

Det er også skuffende at ePhorte har så dårlig funksjonalitet for oppfølging av framdrift og produksjon av statistikk over saksbehandlingstider.

Embetet har på grunn av omfattende intern omorganisering ikke kommet i gang med prosjektet grønn stat. Det har imidlertid vært arbeidet med miljøtiltak, bl.a. energisparing i statens hus. Det tas sikte på at prosjektet skal være gjennomført innen 2005.

1.5 Likestilling

Av 7 lederstillinger på embetsledelse/avdelingsledelsesnivå er 3 kvinner. Av totalt 17 ledere inklusive mellomledere er 7 kvinner. Samlet sett er altså kvinneandelen på ledernivå ca. 41%. Kvinneandelen i lederstillinger økte markert gjennom innfusjoneringen av fylkeslegen og statens utdanningskontor.

Av det totale antall stillinger ved embetet er ca. 55% kvinner. Bortsett fra på ledernivå er det en klar tendens til kvinneoverskudd i de lavest lønnede stillinger. Det er ikke påvisbare forskjeller i lønnsnivå mellom kvinner og menn på samme utdannings-/ansvarsnivå.

Ved rekruttering henstilles det alltid om at kvinner og personer med innvandrerbakgrunn søker.

Landbruksavdelingens arbeid for å synliggjøre og mobilisere kvinners interesse for bygdeutvikling skjer gjennom det generelle mobiliseringsarbeidet og gjennom spesielle tiltak som "Tiltakskurs for bygdekvinner". Det ble i 2003 bevilget midler til nytt kurs med oppstart i 2004.

Program for likestillingsarbeidet for 2002 og 2003 kalt "Nord-Trøndelag for kvinnfolk og deres likemenn" er gjennomført etter planen. Til gjennomføring av prosjektet har Landbruksdepartementet bevilget 2 mill. kroner. Programmet inneholder prosjekter finansiert i partnerskap med NT fylkeskommune, SND Nord-Trøndelag, kommuner og andre.

1.6 Inkluderende arbeidsliv

Embetet er inkluderende arbeidslivsbedrift. I 2003 er det arbeidet med handlingsplan og nye rutiner for oppfølging av sykemeldte. Det er også igangsatt arbeide med revisjon av seniorpolitikken ved embetet.

I samarbeide med AAD er det arrangert en motivasjonskonferanse for statsetatene i fylket.

2 Sentrale politiske føringer, tilstanden i fylket

Embetets moderniseringsarbeid har i 2003 i hovedsak foregått innenfor følgende områder:

- Omstilling og målretting av embetets interne organisasjon.
- Oppfølging og støtte til kommunale effektiviserings- og samarbeidsløsninger
- Utvikling av bedre samarbeidsrelasjoner med fylkeskommunen

Alle disse tiltakene har vært rettet mot å tilrettelegge for bedre tjenester til publikum.

Et av hovedresultatene av det interne organisasjonsarbeidet er etableringen av et samordningsprosjekt for embetets tilsynsaktiviteter.

Alle kommunene i fylket har med utgangspunkt i stramme økonomiske rammer initiert samarbeidsløsninger med sikte på effektivisering. Fylkesmannen har fulgt opp dette arbeidet med økonomisk støtte av reserverte skjønnsmidler og allokering av personellressurser.

Etter at Nord-Trøndelag fylkeskommune la bort sin søknad om enhetsfylkestatus er det inngått avtale om utvidet samarbeide på flere områder, bl.a. regelmessige ledermøter og en WEB basert svartjeneste (e-dialog) for spørsmål til den regionale forvaltning.

Resultatene fra brukerundersøkelsen som ble gjennomført blant kommunene i 2003 vil bli brukt som grunnlag for gjennomgang av embetets virksomhet i løpet av 2004.

2.1 Kommunerettet virksomhet – samordning og veiledning

I styringsdialogen med kommunene er det benyttet en rekke virkemidler.

Den årlige styringsdialogkonferansen med ordførere og rådmenn var i 2003 viet temaet kommunal omstilling. Statsråd Erna Solberg deltok sammen med forelesere fra forskning og forvaltning. Konferansen ble fulgt opp med en forsterket innsats der både økonomiske og personellmessige ressurser ble satt inn for å understøtte kommunene i sitt omstillingsarbeid. Fylkesmannen deltar nå som rådgiver og observatør i alle omstillingsprosjekt i fylket.

Fylkesmannen arrangerer sammen med KS konferanser for å informere om kommuneproposisjon og statsbudsjett dagen etter at disse dokumentene er lagt fram. Det samarbeides også godt med KS bl.a. om opplæring av kommunalt ansatte og folkevalgte.

Fylkesmannen deltar så langt ressursene rekker i alle de etablerte regionråd i fylket.

Fylkesmannen har i 2003, sammen med fylkesordføreren og fylkeskommunens administrative ledelse, besøkt alle fylkets kommuner for å drøfte kommunale utfordringer og samarbeide.

Fylkesmannen har besøkt flere kommuner og gitt råd til ledelsen, orientert formannskap eller kommunestyre i forbindelse med spesielle problemstillinger.

Miljøverndirektør og landbruksdirektør har besøkt samtlige kommuner for å informere om, og drøfte endringer i oppgavefordelingen og overføring av myndighet til kommunene.

Det er arrangert en rekke konferanser og fagmøter med formidling av styringssignaler innenfor de fleste fagområder.

Innenfor Kostraområdet er det gitt generell råd og veiledning. I samarbeide med KS har fylkesmannen vært engasjert i 2 effektivitetsnettverk som dekker 9 kommuner i Nord-Trøndelag.

Fylkesmannen inviterer aktivt enkeltkommuner til møter om spesielle problemstillinger for eksempel vedrørende kommuneøkonomi. Fylkesmannen bistår også kommunene i deres kontakt med departementene i spesielle saker.

2.2 Velferd, helse og personrettet tjenesteyting

I 2003 kom det inn 870 saker om fri rettshjelp. Det ble behandlet 874 saker. Av disse ble 38 avslått.

Det kom inn 110 saker om fri sakførsel i 2003, 101 saker ble behandlet. Av disse ble 23 avslått.

I 2003 kom det inn 27 nye søknader om voldsoffererstatning. Det ble behandlet 41 saker, av disse ble 10 avslått og 1 avvist.

Fylkesmannen har behandlet 10 søknader om omdanning av stiftelser. Sju av disse gjaldt oppløsning. Det er ikke fattet noen klassifiseringsvedtak. Det er gjennomgått 55 regnskap. Ingen av disse gav grunnlag for å foreta nærmere undersøkelser av stiftelsens forvaltning og drift, eller styrets forvaltning av stiftelsen.

Regnskapene for overformynderiene er desisert. Overformynderiene er veiledet pr telefon (etter telefonhenvendelser hit). Det er mottatt en klagesak i 2003. Det er foretatt tilsynsbesøk i ett overformynderi.

Fylkesmannen har i 2003 overprøvd 15 vedtak om bruk av tvang og makt overfor enkelte personer med psykisk utviklingshemming. 4 av vedtakene retter seg mot barn. Det har vært gjennomført lovpålagt tilsyn med aktuelle vedtak samt systemrevisjon i en kommune. Fylkesmannen har for øvrig gjennomført utstrakt veiledning overfor kommuner og spesialisthelsetjenesten, samt overfor enkeltpersoner.

I og med innføring av systemrevisjon som metode for store deler av feltet, valgte Fylkesmannen å kombinere denne med inspeksjonstilsyn i 2003. Det ble derfor gjennomført inspeksjonstilsyn med 3 aldershjem, 3 avlastningsboliger og 4 barneboliger. Systemrevisjon ble ført med 3 kommuners tjenesteyting etter kap. 4 om sosiale tjenester. Tilsyn med rusinstitusjoner er ikke endret og det ble gjennomført 4 tilsyn med fylkets ene institusjon (jf. lovkrav). I tillegg har Fylkesmannen gjennomført følgende hva angår råd og veiledning: Nettverkssamlinger med faglige og administrative leder av avlastningsboligene. Kommunene er gjennom en dagsamling orientert om ny tilsynsmetodikk. Enkeltkommuner har mottatt råd og veiledning i forhold til innføring av internkontrollplikt.

Fylkesmannen mottok i 2003 129 og behandlet 128 klagesaker etter sosialtjenesteloven. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid var 2,57 mnd. Det ble arrangert et todagers saksbehandlingskurs.

Arbeidet med Rekrutteringsplan helse og sosialpersonell har foregått i samarbeide mellom helseavdelingen, utdanningsavdelingen og kommunal- og familieavdelingen. De nærmeste årene vil det bli stor aldersrelatert avgang fra hjelpepleiergruppen i forhold til alders- og uførepensjon, attføring og langtidssykmelding. På lengre sikt vil dette også gjelde sykepleiere. Reservene i utdannings- og arbeidsmarkedet er i hovedsak brukt opp. Dette innebærer at en større del av rekrutteringen må baseres på utdanning av unge. Helse- og pleietjenesten er ikke lenger like attraktiv. Rapportering av resultat og plandata fra helse- og sosialtjenesten ble mottatt fra alle kommuner, og oversendt Sosial- og helsedirektoratet. Etter søknad er tilskuddsmidlene fordelt til 20 kommuner. 4 kommuner søkte ikke.

Fylkesmannen har også i 2003 fulgt opp den *forebyggende delen* av Nasjonal kreftplan. Fokus har vært rettet mot de prioriterte innsatsområdene kosthold/ernæring, fysisk aktivitet og røykfrihet. Fylkesmannen har mottatt søknader, behandlet og fordelt ca kr 350.000,- i tilskuddsmidler til lokale aktiviteter og tiltak innen de tre nevnte innsatsområdene. Som et ledd i å heve helsepersonells kompetanse for anvendelse av fysisk aktivitet som virkemiddel i forebygging, behandling og rehabilitering, arrangerte fylkesmannen et to-dagers kurs i *aktivitetsmedisin* med 65 deltakere.

En grunnleggende forutsetning for å drive folkehelsearbeid er samarbeid med andre offentlige instanser og frivillige organisasjoner. Fylkesmannen har hatt et betydelig engasjement i folkehelsearbeidet i fylket bl.a. gjennom den tverrsektorielle *Fylkeskomiteen for helseutvikling i Nord-Trøndelag*. Hovedsatsninger her har bl.a. vært igangsetting av et utviklingsarbeid i kommunene om etablering av lavterskeltilbud for fysisk aktivitet og naturopplevelser – "FYSAK-programmet".

Videre har oppfølging av prosjektet *Folkehelse og kultur i et distriktsfylke* vært en viktig satsning. Kultur er et viktig virkemiddel i folkehelsearbeidet og dette prosjektet har arbeidet Kommunene i Nord-Trøndelag mottok til sammen 41 millioner kroner i øremerket tilskudd til psykisk helsearbeid for 2003. Dette er et årlig statstilskudd som skal komme *i tillegg til* kommunenes ordinære driftskostnader til psykisk helsearbeid.

Fylkesmannens mottatte rapporter fra kommunene i Nord-Trøndelag for perioden 1998 – 2002 viser et generelt tilfredsstillende resultat i forhold til tildelte ressurser og indikerer at en rekke viktige mål innen psykisk helsearbeid vil være nådd som planlagt innen 2006. Målbare kvantitative data viser at man i Nord-Trøndelag er inne i gode prosesser på viktige områder.

Handlingsplan for eldreomsorgen ble fulgt opp i 2003. Statusrapport til 15.09.2003 ble utarbeidet som forutsatt. Det har i 2003 vært gitt 10 uttalelser til Husbanken i byggesaker. I tillegg har Fylkesmannen gitt råd og veiledning til kommunene gjennom hele året.

2.3 Barn og oppvekst

Fylkesmannen har bidratt aktivt til at den nasjonale politikken på barnehagesektoren har blitt fulgt opp i kommunene. Fylkesmannen har koordinert kvalitetssatsningen regionalt, gitt veiledning, vært pådrivere og fulgt opp tiltak overfor kommunene.

Følgende mål har blitt prioritert:

- Full behovsdekning
- Redusert foreldrebetaling
- Kvalitet i barnehagene
- Likestilling

Våre aktive bidrag har foruten generell veiledning skjedd ved møter med enkeltkommuner, møter i de 11 barnehagenettverk og ved 3 fylkesdekkende samlinger.

Nord-Trøndelag hadde pr 01.12.03 238 barnehager hvor 102 av disse var kommunale barnehager. I 2003 ble antall nye barnehager høyere enn forventet. Økningen i antall barn i barnehage har økt med ca 200 i løpet av siste år. I tillegg har det i løpet av året vært en betydelig endring i barns oppholdstid i barnehagen, dvs at ledige barnehageplasser er fylt opp med lengre oppholdstid fra barn som allerede går i barnehagen. Kommunene forklarer dette med bl.a reduksjon i foreldrebetalingen. Redusert foreldrebetaling har i liten grad medført økt etterspørsel etter barnehageplasser fra barn som ikke går i barnehage, men kommunene forventer at det vil skje

Barnehagedekningen i Nord-Trøndelag for barn i alderen 1-5 år er på 73%.

I Nord-Trøndelag er det god tilgang på førskolelærere, dette har bl.a ført til at flere førskolelærere har startet egne familiebarnehager

For øvrige opplysninger om barnehagesektoren i Nord-Trøndelag for 2003 vises til rapport sendt Barne- og familiedepartementet 28.01.04.

Fylkesmannen har gjennomført barnevernstilsyn med 5 kommuner. Lovpålagt tilsyn med barneverninstitusjonene har vært gjennomført 100%. 5 klagesaker og 13 beklagelser har vært mottatt og behandlet. Man har bidratt i nettverkssamlinger for henholdsvis små og store kommuner. Det har vært arrangert en todagers samling for barnevernledere. Fylkesmannen har i tillegg hatt halvårlige møter med regional fylkesnemnd og fylkesbarnevernet og egne jevnlig møter med fylkesbarnevernet (4 i 2003). Det gis utstrakt råd og veiledning til kommuner og enkeltpersoner.

Det er etablert en tverrfaglig samarbeidsgruppe for barn og unges oppvekstmiljø BOL-gruppen. Representanter for alle fylkesmannens avdelinger deltar.

Utdanningssektoren er nærmere beskrevet i kap. 3.3 nedenfor.

2.4 Regional planlegging, plan- og byggesaksbehandling

Arbeidet med revisjon av fylkesplanen er igangsatt som et samarbeidsprosjekt med Sør-Trøndelag fylkeskommune. Fylkesmannen har deltatt i forberedende fase under utarbeidelse av et felles utfordringsdokument. Prosessen fortsetter i 2004.

Fylkesdelplan for indre Namdal er utarbeidet. Fylkesmannen har deltatt aktivt i arbeidsgrupper vedrørende samfunnsdel og arealdel. Arbeidet har vært ressurskrevende med store utfordringer knyttet til balansen mellom bruk og vern av ressurser i utmark.

Fylkesmannen forsøker å komme tidlig inn for å presentere sektorinteressene i alle kommuneplan- og andre arealplanprosesser. Erfaringen viser at konflikter og innsigelser best forebygges gjennom tidlig deltakelse. En del kommuner har gått for langt i sin planlegging før

sektorinteressene er kontaktet, noe som har ført til ressurskrevende opprydding sent i prosessene. Motsetningsvis viser erfaringen at tidlig involvering av sektorinteressene som regel gjør det mulig å forebygge konflikter og innsigelser.

Fylkesmannen er bekymret over at stram økonomi har gitt svekket fagkompetanse på planlegging i mange kommuner.

Fylkesmannen mottok 137 plansaker til uttalelse i 2003. Det ble foretatt mekling i 6 saker. En av disse sakene ble sendt departementet til avgjørelse.

Det kom inn 35 saker vedrørende klager på vedtak etter planbestemmelsene samt dispensasjoner etter § 7 fra arealplaner. Det ble fattet vedtak i 34 slike saker i 2003. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid var 13 uker.

Når det gjelder plan- og bygningsloven, byggesaksdelen, ble det i 2003 mottatt 34 saker. Det ble fattet vedtak i 36 saker. Av disse ble kommunens vedtak stadfestet i 27 saker. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid i 2003 var 14 uker. Lengste behandlingstid for en sak var 34 uker.

Det er også i Nord-Trøndelag et betydelig utbyggingspress knyttet til strandområdene. Fylkesmannen følger opp nasjonal politikk samt de retningslinjer som er nedfelt i fylkesplanen. Disse sakene utgjør hovedtyngden av innsigelsene fra statlig sektormyndighet. Minnelige løsninger oppnås som regel under mekling slik at få saker havner i departementet til avgjørelse.

Selv om jordvernet står sterkt gjennom sentrale føringer, og også i planprosesser i Nord-Trøndelag, ble hele 478 da dyrka og dyrkbar jord omdisponert gjennom planer etter plan- og bygningsloven (59%), eller dispensasjonssaker/jordlovsaker (41%) i løpet av 2003. Dette tilsvarer et areal på hele 68 fotballbaner.

Fylkets miljø- og kulturlandskapsgruppe ferdigstilte i 2002 *Strategi for arbeidet med kulturlandskap og miljøutfordringer for 2002-2006*. Denne har vært basis for *Handlingsplan for 2003*. Fylkesmannens landbruksavdeling har likevel stått som ansvarlig for de fleste tiltak.

Samarbeidet i Geovekst fungerer godt. Aktiviteten i Nord-Trøndelag er stor. Gjennom avtalen mellom Geovekst og fylkesmennene v/AAD er det nå lagt til rette for en samordnet dataforvaltning og samarbeid om kompetanse, maskin- og programvare mellom avdelingene. Arbeidet med å ta geodata i bruk som et verktøy for dokumentasjon, informasjon og analyse er videreført.

2.5 Innovasjon og verdiskapning

Fylkesmannen er en aktiv samarbeidspart i arbeidet med næringsutvikling i fylket. I 2003 har Fylkesmannen vært en del av kjernepartnerskapet sammen Nord-Trøndelag Fylkeskommune og SND (nå Innovasjon Norge), og gjennom dette deltatt i utarbeiding og oppfølging av regionalt utviklingsprogram. Det er etablert en rekke samhandlingsarenaer og handlingsplaner innen ulike innsastområder som er forankret i Regionalt utviklingsprogram (RUP). Her nevnes : Lokal mat, skogbruk, bær og grøntsektoren, miljø- og kulturlandskapsarbeidet, økologisk landbruk og likestilling

I 2003 er det også utviklet egne Handlingsplaner for framtidig satsing på bioenergi og for utmark. Landbruksavdelinga har hatt hovedansvar for arbeidet. Videre har vi deltatt i arbeidet med ny Handlingsplan for reiseliv i fylket. Fylkesmannen er representert i omstillingsstyrene i de kommunene som er definert som omstillingskommuner.

Fylkesmannen arbeider aktivt for å følge opp Verdiskapingsprogrammene innen mat og trevirke og har bidratt til at vi har fått fram gode prosjekter for finansiering i SND. Matsatsinga skjer i nært samarbeid med kompetansenavet på Mære og nabofylkene. Innen VSP Tre har NT et eget 3 årig utviklingsprosjekt i samarbeid mellom SND, Fylkeskommunen, Fylkesmannen, FoU- og næringsaktører.

Partnerskapet har også fulgt opp for å styrke FoU-miljøene som bidragsyttere til kommersielle suksesser. Svineprodusentene er allerede i gang med HINT på laget i prosjektet best på gris 2010.

2003 har vært år med stor aktivitet når det gjelder å synliggjøre landbruket og bidra til optimisme og framtidstro. Her har etablering og utvikling av Tenkeloft Trønders landbruk stått sentralt. Her er det samlet sentrale offentlige aktører og næringsaktører innen landbruket fra begge Trøndelagsfylkene for meningsutveksling og utviklingsarbeid. Det er utviklet strategier for å styrke både volumproduksjon og mangfold innen ulike områder. Dette vil bli fulgt opp videre i planprosesser og utviklingsarbeid i begge fylkene.

Fylkesmannen deltar aktivt i arbeidet med felles fylkesplan for Nord- og Sør- Trøndelag

Fylkesmannen har i 2003 arbeidet for å videreutvikle som rolle overfor kommunene innen landbruks- og miljøvernområdet. I 2003 har Fylkesmannen bl.a. arbeidet med å forberede Landbruksdepartementets kommunesatsing. Dette har skjedd gjennom et aktivt program med møter, samlinger og kurs både for politikere og administrasjon i kommunene. 22 av 24 kommuner har nå bedt om prosessbistand til arbeidet med kommunen som landbrukspolitisk aktør for en helhetlig bygde og landbrukspolitikk.

2.6 Samfunnssikkerhet og beredskap

Statens helsetilsyns kartlegging av status for arbeidet med planer for sosial- og helsemessig beredskap og smittevern har avdekket at de færreste kommuner i Nord-Trøndelag har planer for dette området. Arbeidet med disse problemstillingene vil bli videreført med sikte på en betydelig forbedring av situasjonen i 2004.

Prosjektet Risiko- og sårbarhetsanalyse for Trøndelagsfylkene, som ble påbegynt i 2002, ble avsluttet i løpet av første kvartal 2003. Analysen et viktig utgangspunkt for kommunene når det gjelder revisjon av kommunale ROS-analyser. Det samme gjelder i forhold til fylkeskommunene hva angår rullering av respektive fylkesplaner.

Det er gjennomført 7 øvelser for kommunal kriseledelse i løpet av fjoråret.

Hovedtema for tilsyn overfor kommunene i 2003 har vært ivaretagelse av samfunnssikkerhets- og beredskapshensyn i forbindelse med disponering av arealer.

Alle innkomne plansaker er blitt behandlet også med tanke på ivaretagelse av samfunnssikkerhets- og beredskapshensyn. Ca. en fjerdedel av disse sakene har medført

kommentarer/anbefalinger. I løpet av året er dessuten samfunnssikkerhets- og beredskapshensyn påpekt under oppstartsmøter i forbindelse med rullering av kommuneplanens arealdel i 2 kommuner.

Fylkesmannens egen kriseplan er rutinemessig revidert, og denne revisjonen innebærer også at Plan for atomulykkesberedskap og Plan for Fylkesrasjoneringskontoret er inntatt som deler av kriseplanen. Det samme gjelder Beredskapsplan for sikkerhetspolitiske kriser/krig som bygger på Sivilt beredskapssystem.

Ivaretagelse av forpliktelser innen sivilmilitært samarbeid og planlegging for sikkerhetspolitisk krise/krig er rutinemessig fulgt opp.

2003 var siste året hvor Fylkesmannen hadde administrativt ansvar for Sivilforsvaret. Av konkrete arbeidsoppgaver som ble gjennomført, kan nevnes:

- Budsjettbehandling/tildeling av midler for 2003.
- Løpende kontroll med budsjett og virksomhetsplan hva angår måloppnåelse.
- Kvartalsmøter og kontroll med sivilforsvarsøvelser.

2.7 Prioriterte oppgaver på miljøområdet

Tilsyn

Fylkesmannen har prioritert tilsyn i f.t. farlig avfall. De sentrale aksjonene har effektivisert tilsynsarbeidet. Tilsyn er et virkemiddel for å bidra til at kravene i forskrift om kasserte kjøretøy følges opp ved biloppsamlingsplassene. Forurenset grunn-lokaliteter er i hovedsak kartlagt. Sammen med Sør-Trøndelag prøver FM å foreta en undersøkelse av sedimenter ved særlig småbåthavner og områder med eldre industriaktivitet i Trondheimsfjorden. Det er krevd plan fra kommunene for hvordan de skal lukke avvik på ledningsnettet. De største kommunene (av de 14 fylkesmannen har myndighet) har særlige utfordringer. Det gjennomføres normalt tilsyn i en kommune pr år.

Verneplaner

Verneplanarbeidet har vært en prioritert aktivitet. Forslag til ny nasjonalpark i Snåsa-Verdal-Lierne er oversendt DN. Utvidelse av Børgefjell nasjonalpark er vedtatt i Statsråd. Det er lagt grunnlag for vedtak om Skarvan og Roltdalen nasjonalpark. Verneplan for sjøfugl er vedtatt i Statsråd. Miljøvern avdelingen har utarbeidet forslag framdriftsplan til forvaltningsplan for Hortavær og Sklinna (verneplan for sjøfugl). Arbeidet med marin verneplan er fulgt opp. 9 kommuner har fått overført forvaltningsansvaret for verneområdene i kommunen.

Laks

FM har fulgt opp retningslinjene for forenkling av lokale forskrifter etter lov om laksefisk og innlandsfisk. Videre har FM fulgt opp retningslinjer for regulering av fiske etter anadrome laksefisk i forhold til lokal forvaltning, vurdert behov for reguleringer av fiske, samle inn fangststatistikk fra elvefisket, administrert sjølaksefiske. Det er lagt særlig vekt på bekjemping av lakseparasitten *Gyrodactylus salaris* i Steinkjervassdraget, og det er lagt stor vekt på å iverksette tiltak for å hindre smitte av lakseparasitten, også fra vassdrag i andre fylker.

Rovdyrforvaltning

Rovbasen er det viktigste saksbehandlerverktøyet bl.a. under erstatningsoppgjørene, og basen oppdateres kontinuerlig på de områdene FM har ansvar. FM har vært sekretær i Regionalt rovviltutvalg, og gaupenemda. Det er også levert innspill til Jervnemda i tilknytning til lisensjaktordninger. FM behandler søknader om skadeerstatning på bufe og rein, administrerer betingede fellingstillatelser og skadefellingsordninger (gaupe/kongeørn). Man bidrar også i forbindelse med bestandsvurderinger.

Beitebruk/utmarksbeiter

FM vil på forespørsel gi informasjon om den kjente rovdysituasjonen i beiteområdene. For øvrig har miljøvernkvinnen vært med i kulturlandskapsgruppen i fylket.

Kartlegging av biologisk mangfold

Kartlegging av biologisk mangfold i kommunene er en høyt prioritert oppgave. Arbeidet med naturtypekartlegging var pr. 31.12 planlagt/i gang/gjennomført i 23 av 24 kommuner.

Miljøstatus på nett

Er i gang med å utvikle enkel prosedyre for oppdatering av miljøstatusrapporten på Internett. Ny grafisk profil er tatt i bruk. En superbruker sørger for utlegging med PublikIt.

3 Avdelingsvise rapporter

3.1 Kommunal- og familieavdelingen

3.1.1 Kommuneøkonomi og omstilling

3.1.1.1 Kommunal omstilling

I Nord-Trøndelag har det gjennom lengre tid vært satset på en utstrakt omstilling og effektivisering i kommunene og i samarbeide mellom kommunene. Alle 24 kommunene i fylket er med i en eller annen form for samarbeidskonstellasjon med tanke på å effektivisering. Forskjellige styringsmodeller er under utprøving - fra strategiske allianser via IKS'er, kjøp og salg av tjenester mellom kommuner til forsøk med en samkommunemodell. Fylkesmannen øremerket tidlig i 2003 en stilling til å arbeide aktivt i forhold til kommunal omstilling sammen med embetsledelsen og avdelingsledelsen. Fylkesmannen deltar aktivt i alle samarbeidsgrupperinger som pådriver, veileder og observatør

3.1.1.2 Kommunal økonomi

Budsjett:

Som følge av lovendring foretas ikke lenger obligatorisk gjennomgang av budsjetter. Det blir likevel nedlagt arbeid i å holde en oversikt over økonomisk status og utvikling i kommunene Dette er nødvendig for å kunne fylle oppgaver innenfor råd og veiledning. Det er nedlagt betydelig ressurser på enkeltkommuner som har anstrengt økonomi.

I Nord-Trøndelag er det 5 ROBEK-kommuner pr 31.12.2003. To kommuner er utmeldt av registeret i 2003.

Det er i 2003 behandlet 7 budsjett - 2 budsjett ble opphevet på grunn av budsjettets økonomiske innhold.

Økonomiplaner

Økonomiplaner fra kommunene er gjennomgått og brukt i forbindelse med møter og analyser. Det er ikke gitt skriftlig tilbakemelding til kommunene om økonomiplanene i 2003.

Lån

Fylkesmannen har i 2003 behandlet 24 lånegodkjenninger. 3 låneopptak ble ikke godkjent.

Garantier

Fylkesmannen har i 2003 truffet vedtak i 19 garantisøknader. Ett garantivedtak ble ikke godkjent.

Råd og veiledning

Det er avholdt informasjonsmøter med kommunene samlet og diskusjonsmøter med enkeltkommuner etter behov. Det er foretatt analyser og prognoser for kommunene. Kommunene har fått informasjon om inntektssystem, inntektsutjevning, endring i rammevilkår mv. og det er gitt opplæring og veiledning i bruk av prognosemodell. Kommunene har fått orientering om statsbudsjett og kommuneproposisjon i særskilte samlinger.

Kostra

Innenfor Kostraområdet er det gitt generell råd og veiledning. I samarbeide med KS har fylkesmannen vært engasjert i effektivitetsnettverket. Vi har fulgt opp 2 nettverk med kostraanalyser og regnskapsanalyser, 9 kommuner i Nord-Trøndelag har deltatt i 2003.

Skjønnsmidler

Fylkesmannen har fordelt skjønnsmidler til kommunene. Av fylkesrammen er det holdt tilbake 10 mill.kr til kriseformål og omstilling som fordeles i 2004.

3.1.2 Samfunnsikkerhet og beredskap

3.1.2.1 Samfunnssikkerhet og kriseberedskap

Prosjektet Risiko- og sårbarhetsanalyse for Trøndelagsfylkene, som ble påbegynt i 2002, ble avsluttet i løpet av første kvartal 2003. Rapporten som inneholder en oversikt over mer enn 60 uønskede hendelser, er distribuert til forvaltning og aktuelle private virksomheter i fylkene. Følgeskrivet inneholder klare anmodninger til de virksomheter som rapporten har pekt ut som ansvarlige for iverksettelse av tiltak, til å ta tak i de utfordringer som ligger i analysen. For øvrig er analysen et viktig utgangspunkt for kommunene når det gjelder revisjon av kommunale ROS-analyser. Det samme gjelder i forhold til fylkeskommunene hva angår rullering av respektive fylkesplaner.

Det er gjennomført 7 øvelser for kommunal kriseledelse i løpet av fjoråret. De aller fleste har vært av typen table-top, og alle har vært viktige grunnlag for revisjon av kommunenes planer for kriseledelse. Krisekommunikasjon har vært et vektlagt tema under disse øvelsene.

En annen utadrettet virksomhet overfor kommunene har vært tilsyn etter systemrevisjonsmetodikken. Hovedtema for tilsynene i 2003 har vært ivaretagelse av samfunnssikkerhets- og beredskapshensyn i forbindelse med disponering av arealer. Det er blitt vektlagt bruk av ROS-metodikk ved rullering av kommuneplanens arealdel. Tilsyn er gjennomført i til sammen 7 kommuner.

Alle innkomne plansaker er blitt behandlet også med tanke på ivaretagelse av samfunnssikkerhets- og beredskapshensyn. Ca. en fjerdedel av disse sakene har medført kommentarer/anbefalinger. I løpet av året er dessuten samfunnssikkerhets- og beredskapshensyn påpekt under oppstartsmøter i forbindelse med rullering av kommuneplanens arealdel i 2 kommuner.

Fylkesmannens egen kriseplan er rutinemessig revidert, og denne revisjonen innebærer også at Plan for atomulykkesberedskap og Plan for Fylkesrasjoneringskontoret er inntatt som deler av kriseplanen. Det samme gjelder Beredskapsplan for sikkerhetspolitiske kriser/krig som bygger på Sivilt beredskapssystem. Denne oppbevares allikevel separat p.g.a. sikkerhetsgraderingen.

3.1.2.2 Ivaretagelse av forpliktelser innen sivilmilitært samarbeid og planlegging for sikkerhetspolitisk krise/krig.

Det er i løpet av 2003 ikke initiert oppgaver i forbindelse med nøkkelpunkter og distriktsobjekter fra militære myndigheter.

Fylkesmannens krypterte sambandssystem med forbindelse bl.a. til Forsvaret er rutinemessig driftet en dag hver uke.

Forvaltningen av ordningen med fritak for og utsettelse med frammøte i Forsvaret ved mobilisering er ivaretatt i h.t. direktiver fra Vernepliktsverket.

Ressursdatabasen over fylkets bygg- og anleggsressurser er i samarbeid med Forsvaret rutinemessig ajourført.

I løpet av 2003 er det dessuten foretatt nyoppnevning av representanter til de militære skjønnsnemnder i h.t. retningslinjer gitt i brev fra Landsdelskommandoen for Sør-Norge.

Fylkesmannen har dessuten deltatt i regional sivil/militær beredskapskonferanse for Midt-Norge samt nytt samarbeidsforum til erstatning for de regionale totalforsvarsnemnder.

3.1.2.3 Oppfølging av Sivilforsvaret.

2003 var siste året hvor Fylkesmannen hadde administrativt ansvar for Sivilforsvaret. Av konkrete arbeidsoppgaver som ble gjennomført, kan nevnes:

- Budsjettbehandling/tildeling av midler for 2003.
- Løpende kontroll med budsjett og virksomhetsplan hva angår måloppnåelse.
- Kvartalsmøter og kontroll med sivilforsvarsøvelser.

3.1.3 Bygg og justis

Oversikt over diverse oppgaver som fylkesmannen utfører for departementene

3.1.3.1 Miljøverndepartementet

Resultatområde 09 Regional planlegging, regelverksforvaltning/saksbehandling

Fylkesmannen mottok 137 plansaker til uttalelse i 2003. Det ble foretatt meklings i 6 saker. En av disse sakene ble sendt departementet til avgjørelse.

Det kom inn 35 saker vedrørende klager på vedtak etter § 17-2, § 27-2, § 28-1 nr 1 og 2, § 28-2, § 33 samt dispensasjoner etter § 7 fra arealplaner. Det ble fattet vedtak i 34 slike saker i 2003. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid var 13 uker.

I de sakene vi har til uttalelse veileder vi kommunene slik at kart og bestemmelser blir rettslig holdbare. Vi deltar i møter med kommunene tidlig i planprosessen, da særlig når det gjelder kommuneplanens arealdel, og orienterer om hvilke muligheter loven gir for formål og bestemmelser. I samarbeid med fylkeskommunen holdt vi plansamling for kommunenes planmedarbeidere. I tillegg veileder vi mye via telefonhenvendelser.

Delingsloven

Fylkesmannen mottok 2 klagesaker etter delingsloven på slutten av 2003. Disse var ikke ferdigbehandlet pr 31. desember 2003.

3.1.3.2 Barne- og familiedepartementet

Resultatområde 42 Familierett

Det ble innvilget 332 separasjoner og 285 skilsmisser i 2003

Resultatområde 43 Krisetiltak

Det er gitt tilskudd til to krisetiltak med et samlet beløp på kr 1 683 211,- i 2003. Det er rapportert til departementet.

Resultatområde 48 Åpningstidsloven/lov om helligdager og helligdagsfred

Fylkesmannen har mottatt og behandlet en søknad om dispensasjon fra åpningstidsloven og en søknad om dispensasjon fra lov om helligdager og helligdagsfred i 2003. Den første søknaden ble innvilget, den andre søknaden ble avslått, påklaget og vårt vedtak stadfestet av departementet.

3.1.3.3 Justisdepartementet

Resultatområde 51.1 Stiftelser

Fylkesmannen har behandlet 10 søknader om omdanning. Sju av disse gjaldt oppløsning. Det er ikke fattet noen klassifiseringsvedtak. Det er gjennomgått 55 regnskap. Ingen av disse gav grunnlag for å foreta nærmere undersøkelser av stiftelsens forvaltning og drift, eller styrets forvaltning av stiftelsen.

51.2 Overformynderi/vergemål

Desisert regnskapene for overformynderiene. Veiledet overformynderiene pr telefon (etter telefonhenvendelser hit). Mottatt en klagesak i 2003. Det er foretatt tilsynsbesøk i ett overformynderi.

51.3 Forliksrådene

Fylkesmannen har i samarbeid med Samarbeidsutvalget for forliksråd og hovedstevnevitner i byene arrangert kurs for medlemmer og sekretærer i forliksrådene.

52.1 Fri rettshjelp

Fritt rettsråd: I 2003 kom det inn 870 saker. Det ble behandlet 874 saker. Av disse ble 38 avslått. Når en ser bort fra utlendingssakene, var 168 av søkerene menn og 313 kvinner.

Fri sakførsel: Det kom inn 110 saker i år 2003, 101 saker ble behandlet. Av disse ble 23 avslått. Av søkerene var 34 menn og 67 kvinner.

52.2 Voldsoffererstatning

Fylkesmannen har avgitt rapport innen fristen på fastsatt skjema. I 2003 kom det inn 27 nye søknader. Det ble behandlet 41 saker, av disse ble 10 avslått og 1 avvist.

52.3 Navneloven

Fylkesmannen mottok ingen klagesak etter navneloven i 2003.

52.4 Tomtefestelov

Fylkesmannen mottok ingen ny sak i 2003. To saker er under behandling.

52.6 Dekningsloven

Vi mottok og behandlet en sak i 2003.

3.1.3.4 Kommunal- og regionaldepartementet*Resultatområde 62 Lovlighetskontroll og veiledning*

Fylkesmannen har foretatt 2 lovlighetskontroller på grunnlag av klage i 2003. Fylkesmannen opprettholdt kommunens vedtak i en av disse sakene. Ett vedtak ble opphevet.

Fylkesmannen foretok lovlighetskontroll av eget tiltak i en sak. Resultatet ble at vedtaket ble opphevet som ulovlig.

I møter med kommunene og særlig via telefon veileder Fylkesmannen i juridiske spørsmål. Mange av henvendelsene gjelder habilitet og saksbehandlingsregler.

*Resultatområde 63 Regelverksforvaltning/klagebehandling**63.1 Saksbehandling*

Fylkesmannen mottok i 2003 to saker vedrørende plan- og bygningslovens kap VIII (ekspropriasjon) og oreigningsloven §§ 2 og 25. I disse sakene fattet Fylkesmannen vedtak som førsteinstans. Saksbehandlingstiden var 6 og 8 uker.

Når det gjelder plan- og bygningsloven, byggesaksdelen, mottok vi i 2003 34 saker. Det ble fattet vedtak i 36 saker. Av disse ble kommunens vedtak stadfestet i 27 saker. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid i 2003 var 14 uker. Lengste behandlingstid for en sak var 34 uker.

63.2 Informasjon og veiledning

Med hensyn til veiledning, er det holdt en samling for de kommunale saksbehandlerne i plan- og bygningsloven. Dessuten gis det en god del veiledning via telefon, og da både til kommuner og privatpersoner.

63.3 Statsborgersaker

Det er i 2003 mottatt og behandlet 9 meldinger med ønske om erverv av norsk statsborgerskap.

De 9 sakene er avgjort med slikt resultat:

Godkjent			
§ 2a	§6	§4.3	§10B
4	2	2	1

3.1.3.5 Sosialdepartementet

Resultatområde 72 Tilsyn og klagesaksbehandling

I 2003 mottok Fylkesmannen to klagesak etter alkoholloven. Resultatet i begge sakene ble at kommunens vedtak ble stadfestet. Saksbehandlingstiden var 4 dager i den ene saken og 7 uker i den andre. Ingen av disse sakene har gått videre til domstolen.

Det særskilte rapporteringsskjemaet vil bli oversendt til Sosial- og helsedirektoratet i utfylt stand.

3.1.3.6 Kultur- og kirkedepartementet

Resultatområde 81 Tros- og livssynssamfunn

Oversikt over antall medlemmer og utbetalt tilskudd i 2003 og 2002

Registrerte trossamfunn:	Antall medlemmer		Utbetalt tilskudd (kr)	
	2003	2002	2003	2002
Namsos pinsemenighet	83	84	22 327	19 404
Vikna pinsemenighet	139	159	37 391	36 729
Pinsemenigheten Sion, Verdal	52	41	13 988	9 471
Menigheten ELIHU	196	171	52 724	42 504
Steinkjer Bibelsenter	36	36	9 684	9 240
Muslimsk trossamfunn, Stjørdal	134		36 046	
Uregistrerte trossamfunn:				
Islamic Co-operasjon Trøndelag	328	307	88 232	70 917

Vi har ikke godkjent noe trossamfunn i 2003. Det er godkjent to nye forstandere. Det er ikke innkommet eller behandlet klagesaker i 2003 og det er heller ikke behandlet saker som gjelder trossamfunnsloven § 18 første ledd.

Gravferdsloven

Vi har mottatt 7 søknader om spredning av aske i 200. Av disse er 6 innvilget og 1 avslått. Avslaget ble påklaget til departementet og stadfestet der.

3.1.4 Sosial- og oppvekstseksjonen

3.1.4.1 Vergemål

Fylkesmannen har foruten å desisere overformynderiens regnskap også ført tilsyn med ett overformynderi i fylket. Fylkesmannen har videre behandlet en klagesak. Ved siden av dette besvarer Fylkesmannen en god del henvendelser fra enkeltpersoner og overformyndere, særlig hva angår hjelpevergeproblematikk.

3.1.4.2 Gjeldsrådgivning

Fylkesmannen har deltatt på konferanser innenfor feltet. En del henvendelser fra enkeltpersoner og kommuner.

3.1.4.3 Handlingsplanen for eldreomsorgen

Statusrapport til 15.09.2003 ble utarbeidet som forutsatt. Det har i 2003 vært gitt 10 uttalelser til Husbanken i byggesaker. I tillegg har Fylkesmannen gitt råd og veiledning til kommunene gjennom hele året.

3.1.4.4 Rus

Fylkesmannen bidrar i forhold til å gi et opplæringstilbud til sosial- og helsepersonell som jobber i kommunen med tunge rusmiddelmissbrukere. I samarbeid med Etterutdanningsnettverket i Namdalen (EINA) og Midt Norsk kompetansesenter for rusfaget (MNK) og metadonsenteret (MARIT) har det vært gjennomført 3 samlinger over 2 dager.

Aktuelle tema har vært:

Rus og psykiatri.

Pårørende – hemske eller medspiller?

Barrierer i møte med ”Den andre” med hovedvekt på ferdighetstrening.

3.1.4.5 Sosialtjenesteloven

Kap. 6A:

Fylkesmannen har i 2003 overprøvd 15 vedtak om bruk av tvang og makt overfor enkelte personer med psykisk utviklingshemming. 4 av vedtakene retter seg mot barn. Det har vært gjennomført lovpålagt tilsyn med aktuelle vedtak samt systemrevisjon i en kommune.

Fylkesmannen har for øvrig gjennomført utstrakt veiledning overfor kommuner og spesialisthelsetjenesten, samt overfor enkeltpersoner.

Tilsyn:

I og med innføring av systemrevisjon som metode for store deler av feltet, valgte Fylkesmannen å kombinere denne med inspeksjonstilsyn i 2003. Det ble derfor gjennomført inspeksjonstilsyn med 3 aldershjem, 3 avlastningsboliger og 4 barneboliger. Systemrevisjon ble ført med 3 kommuners tjenesteyting etter kap. 4 om sosiale tjenester. Tilsyn med rusinstitusjoner er ikke endret og det ble gjennomført 4 tilsyn med fylkets ene institusjon (jf. lovkrav). I tillegg har Fylkesmannen gjennomført følgende hva angår råd og veiledning: Nettverkssamlinger med faglige og administrative leder av avlastningsboligene. Kommunene er gjennom en dagsamling orientert om ny tilsynsmetodikk. Enkeltkommuner har mottatt råd og veiledning i forhold til innføring av internkontrollplikt.

Saksbehandling:

Fylkesmannen mottok i 2003 129 klagesaker og behandlet 128 klagesaker. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid var 2,57 mnd. Det ble arrangert et todagers saksbehandlingkurs. Stor telefonpågang fra kommuner og enkeltpersoner.

3.1.4.6 Barnelova

Det ble i 2003 registrert inn 37 saker. Det ble fattet vedtak i 6 saker. Utstrakt råd og veiledning til enkeltpersoner.

3.1.4.7 Familiemekling

Fylkesmannen arrangerte i samarbeid med trygdeetaten en dagsamling vedrørende nye bidragsregler. Det ble dessuten gjennomført en todagers samling for alle meklere.

Fylkesmannen har gjennomført ett tilsynsbesøk ved hvert familievernkontor. En klagesak på mekler har vært behandlet. Fylkesmannen mottar en god del telefonhenvendelser fra enkeltpersoner og meklere.

3.1.4.8 Barnevern

Fylkesmannen har gjennomført tilsyn med 5 kommuner. Lovpålagt tilsyn med barneverninstitusjonene har vært gjennomført 100%. 5 klagesaker og 13 beklagelser har vært mottatt og behandlet. Har bidratt i nettverkssamlinger for henholdsvis små og store kommuner. Det har vært arrangert en todagers samling for barnevernledere. Fylkesmannen har i tillegg hatt halvårlige møter med regional fylkesnemnd og fylkesbarnevernet og egne jevnlig møter med fylkesbarnevernet (4 i 2003). Det gis utstrakt råd og veiledning til kommuner og enkeltpersoner.

3.2 Helseavdelingen

3.2.1 Tilsyn med helsetjenesten i Nord-Trøndelag

Denne delen av tilsynsvirksomheten utføres gjennom enkeltsaker som opprettes og behandles med utgangspunkt i informasjon som mottas fra ulike kilder; pasienter/pårørende, media og helsepersonell. En stor del av sakene opprettes på grunnlag av klager fra pasienter/pårørende over mangelfull undersøkelse, diagnostisering og behandling.

Antall saker behandlet av Helsetilsynet i Nord-Trøndelag i 2003:

Saker som er avvist som "åpenbart grunnløse":	2
Saker avsluttet med "Ingen oppfølging etter lokal avklaring"	16
Saker som er avsluttet etter fullstendig vurdering	68
Sum antall avsluttede saker	86

Enkelte tilsynssaker retter seg mot *både* virksomhet og enkeltpersonell. Derfor kan det i en og samme sak være flere vurderinger. I de 68 sakene hvor det er foretatt fullstendige vurderinger er det i alt 77 enkeltvurderinger som fordeler seg slik:

	Ingen bemerkning	Råd/veiledning gitt	Påpekt pliktbrudd/ oversendt Statens helsetilsyn	Sum
Leger	21	10	16	47
Annet personell	2	2	2	6
System	9	9	6	24
				77

Av det antall saker hvor det blir konstatert pliktbrudd, er det bare et fåtall tilfeller som er så alvorlige at det resulterer i formelle reaksjoner. I 2003 har en lege og en sykepleier i Nord-Trøndelag fått inndratt sine autorisasjoner. Dessuten er det gitt en advarsel.

3.2.2 Psykisk helsearbeid

Kommunene i Nord-Trøndelag mottok til sammen 41 millioner kroner i øremerket tilskudd til psykisk helsearbeid for 2003. Dette er et årlig statstilskudd som skal komme *i tillegg til* kommunenes ordinære driftskostnader til psykisk helsearbeid.

Fylkesmannens mottatte rapporteringer fra kommunene i Nord-Trøndelag for perioden 1998 – 2002 viser et generelt tilfredsstillende resultat i forhold til tildelte ressurser og indikerer at en rekke viktige mål innen psykisk helsearbeid vil være nådd som planlagt innen 2006. Målbare kvantitative data viser at man i Nord-Trøndelag er inne i gode prosesser på viktige områder. Dette gjelder antall behandlede pasienter, reduksjon i ventetid, gitte boligtilsagn, antall opprettede stillinger i kommunale tiltak, rekruttering og deltakelse i kompetansehevede tiltak og iverksetting av informasjons- og holdningskapende tiltak. Det er derfor all grunn til å berømme så vel kommunene som spesialisthelsetjenesten for engasjement og tjenesteutvikling innen psykisk helsearbeid. Spesielt positivt er det at mange kommuner har klart å etablere gode tiltak for de med de største behovene.

3.2.3 Etablering av distriktpsikiatriske senter i Nord-Trøndelag (DPS)

I Nord-Trøndelag knytter det seg mange forventninger til spesialisthelsetjenestens etablering av to nye distriktpsikiatriske senter (DPS). Høsten 2003 ble fylkets første DPS åpnet på Kolværed i Nærøy.

Fylkets andre DPS, som skal etableres i Stjørdal, er forventet å stå ferdig i november 2005. De to DPS-ene i Nord-Trøndelag vil bestå av et nytt bygg i Stjørdal og det ombygde psykiatriske sykehjemmet på Kolværed. DPS-ene skal yte desentraliserte spesialisthelsetjenester og samarbeide nært med kommunene. Sentrene skal prioritere poliklinisk og ambulant virksomhet samt lavterskel døgnopphold i krisesituasjoner. Kvalitetsikring av konkrete samhandlingsrutiner mellom DPS-ene og kommunene vil være avgjørende for om de mest sentrale målsettingene med disse nyetableringene nås. Således har spesialisthelsetjenesten et betydelig ansvar for å etablere tett dialog og samhandling med brukerorganisasjonene og kommunene.

3.2.4 Rekrutteringsplan for helse- og sosialpersonell 2003 – 2006

Nord-Trøndelag har gjennomgående god kompetansesammensetning i kommunene. De fleste kommuner har hatt god tilgang på sykepleiere og hjelpepleiere. Likevel er det store utfordringer. De nærmeste årene vil det bli stor aldersrelatert avgang fra hjelpepleiergruppen i forhold til alders- og uførepensjon, attføring og langtidssykmelding. På lengre sikt vil dette også gjelde sykepleiere. Reservene i utdannings- og arbeidsmarkedet er i hovedsak brukt opp. Dette innebærer at en større del av rekrutteringen må baseres på utdanning av unge. Helse- og pleietjenesten er ikke lenger like attraktiv. Kommunene må i større grad være seg dette bevisst, med blant annet å tilby lærlingeplasser og hele stillinger.

Rapportering av resultat og plandata fra helse- og sosialtjenesten ble mottatt fra alle kommuner, og oversendt Sosial- og helsedirektoratet. Etter søknad er tilskuddsmidlene fordelt til 20 kommuner. 4 kommuner søkte ikke. Mottatt rapportering og kompetanse-/opplæringsplan er blant kriteriene for å innvilge søknad. Det er avholdt 3 møter i styringsgruppa, 2 møter i koordineringsgruppa og 1 møte med kommuner og utdanningstilbydere. Arbeidsgruppas medlemmer har deltatt på tillyste samlinger sentralt.

3.2.5 Forebyggende og helsefremmende arbeid 2003

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har også i 2003 fulgt opp den *forebyggende delen* av Nasjonal kreftplan. Fokus har vært rettet mot de prioriterte innsatsområdene kosthold/ernæring, fysisk aktivitet og røykfrihet. Fylkesmannen har mottatt søknader, behandlet og fordelt ca kr 350.000,- i tilskuddsmidler til lokale aktiviteter og tiltak innen de tre nevnte innsatsområdene.

Som et ledd i å heve helsepersonells kompetanse for anvendelse av fysisk aktivitet som virkemiddel i forebygging, behandling og rehabilitering, arrangerte fylkesmannen et to-dagers kurs i *aktivitetsmedisin* med 65 deltakere.

En grunnleggende forutsetning for å drive folkehelsearbeid er samarbeid med andre offentlige instanser og frivillige organisasjoner. Fylkesmannen har hatt et betydelig engasjement i folkehelsearbeidet i fylket bl.a. gjennom den tverrsektorielle *Fylkeskomiteen for helseutvikling i Nord-Trøndelag*. Hovedsatsninger her har bl.a. vært igangsetting av et utviklingsarbeid i kommunene om etablering av lavterskeltilbud for fysisk aktivitet og naturopplevelser – "FYSAK-programmet".

Videre har oppfølging av prosjektet *Folkehelse og kultur i et distriktsfylke* vært en viktig satsning. Kultur er et viktig virkemiddel i folkehelsearbeidet og dette prosjektet har arbeidet med visjonen om at økt sosial og kulturell kompetanse hos større deler av befolkningen i fylket, skal bidra til økt livskvalitet og bedre helse. Prosjektet har hatt fokus på samspillet mellom praksisfeltet, utdanning, forskning og formidling av forskningsresultater.

3.3 Utdanningsavdelingen

Separat årsrapport med detaljert rapportering er sendt utdannings- og forskningsdepartementet direkte.

3.3.1 Viktige satsinger i 2003:

Bidra til styrking av basisfagene (norsk, matematikk og engelsk) i grunnskolen

Støtte opp om samarbeid mellom kultursektor og skolen gjennom prosjektet "Den kulturelle skolesekken"

Oppfølging av prosjekter "Verdier i skolehverdagen"

Samarbeid om "Ungt entrepenørskap" og Realfagsprosjektet

Oppfølging av prosjektet "Samtak" omkring forholdet mellom skolen og PP-tjenesten

Formidling av nettbasert informasjon til våre samarbeidspartnere gjennom "fylkesmannen.no"

Kompetanseheving for lærere innenfor norskopplæring for voksne innvandrere

Bidrag til innføringen av introduksjonsprogrammet for nyankomne innvandrere

Oppfølging av Kompetansereformen (grunnopplæring for voksne)

Ressurssituasjonen ved kontoret

Bevilgningen på kapittel 203 dekket i 2003 ikke lønnsutgiftene for de faste ansatte. For å bøte på dette la avdelingen opp til en stor del inntektsgivende aktivitet i form av seminarer og kurs. Kontoret har etter oppdrag fra departementet vært saksbehandler for godkjenning av private grunn- og videregående skoler (frittstående skoler). To personer på kontoret har arbeidet med disse sakene, og vi har i 2003 ferdigbehandlet om lag 20 saker. I 2004 vil en medarbeider fortsette med dette arbeidet. En annen medarbeider har vært engasjert i en delstilling i et prosjektsamarbeid med andre avdelinger hos Fylkesmannen etter oppdrag fra Sosial- og

helsedirektoratet. Vår erfaring fra 2003 er at den økonomiske situasjonen gjorde det vanskelig å prioritere oppgaver som vi ut ifra våre styringsdokumenter skulle ha brukt mer tid på. Tilsyn, lovlighetskontroll og klage

3.3.2 Tilsyn

I 2003 ble det gjennomført tilsyn ved fylkets fem frittstående grunnskoler: Bjørkly kristne grunnskole i Namsos, Elihu kristne grunnskole i Levanger, Heimly kristne grunnskole i Mosvik, Snåsa montessoriskole, Stjørdal kristne grunnskole. En kopi av tilsynsrapportene er sendt departementet.

Ved to av skolene la vi spesielt vekt på lærerpersonalets kompetanse. Det gjelder Bjørkly skole og Heimly kristne grunnskole. I denne forbindelse venter vi på en avklaring fra Utdannings- og forskningsdepartementet som er viktig for vårt videre tilsynsarbeid med de frittstående skolene.

Regnskapene for 2002 for Namdals folkehøgskole, Bakketun, Sund og Skogn folkehøgskoler har blitt kontrollert.

3.3.2.1 Lovlighetskontroll. Oversikt over saker og resultat.

Utdanningsavdelingen har i 2003 ikke vurdert det som nødvendig å foreta kontroll etter kommunelovens § 59. Vi har gitt to kommuner råd i to saker som nå er under kommunal lovlighetskontroll, og som trolig vil bli oversendt til vårt kontor.

3.3.2.2 Klagebehandling. Oversikt over saker og resultat av behandlingen.

Avdelingen behandlet 65 klagesaker i 2003 (jf. vedlegg 11.1-11.3.) Antallet klagesaker om spesialundervisning har gått ned fra 118 i 2000 til 30 i 2003. Vi ser denne nedgangen i sammenheng med et tettere samarbeid mellom skole og heim når vedtak utarbeides, en mer bevisst satsing på tilpasset opplæring mange steder og at fokus mange steder er rettet mot *bruken* av tilleggsressursen og ikke utelukkende på omfanget av den.

3.3.3 Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen

3.3.3.1 Forsøks- og utviklingsarbeid

Interessen for å starte nye forsøk i forhold til opplæringsloven har avtatt i Nord-Trøndelag. Vi ser dette i sammenheng med endringene i opplæringsloven og i avtaleverket som gir større rom for lokal handlefrihet. Vi har behandlet og godkjent én søknad om forsøk i grunnskolen i 2003. For videregående opplæring har vi ikke mottatt søknader i 2003. 5 skoler i fylket er fortsatt inne i en forsøksperiode, mens 9 skoler fullførte sitt forsøk i 2003.

Utviklingsarbeid har bl.a foregått gjennom faglige nettverk rundt basisfagene norsk, matematikk og engelsk. Til sammen 8 nettverk har arbeidet med matematikk på ungdomstrinnet, norsk på mellomtrinnet og engelsk på småskoletrinnet. Alle kommunene ble invitert til å melde på deltakere til nettverkene. Lederne for nettverkene har vært invitert til 3

koordineringsmøter på utdanningsavdelingen. Vår erfaring er at nettverksarbeid er en relativt lite ressurskrevende arbeidsform som utløser engasjement på lokalt nivå.

Som en oppfølging av satsingen på basisfagene, har faglærere i fagene norsk, matematikk og engelsk vært invitert til fagdager våren og høsten 2003. Om lag 250 lærere møtte til disse samlingene.

Utdanningsavdelingen behandlet i 2003 8 forslag om nominasjon til bonusskole. Nord-Trøndelag fikk 5 nye bonusskoler:

Hunn skole, Overhalla

Inderøys ungdomsskole

Namdalseid skole

Rørвик skole

Utøy skole, Inderøy

Det kom inn 11 forslag på nominasjon til demonstrasjonsskole. 2 skoler i fylket fikk status som demonstrasjonsskoler i 2003:

Fossli skole, Stjørdal

Leksvik videregående skole

I 2002 var tallet 5 bonusskoler og 1 demonstrasjonsskole.

3.3.3.2 Kompetanseutvikling i grunnopplæringen

Arbeidet med å følge opp St.meld. nr. 38 Den kulturelle skolesekken og nr. 39 "Ei blot til lyst" om kunst og kultur i og i tilknytning til grunnskolen samt tiltaksplanen "Gi rom for lesing" har hatt høy prioritet i 2003. Utdanningsavdelingen har samarbeidet med bl.a. Nord-Trøndelag fylkeskommune. Vi har informert på lokalt nivå for å få implementert planverket. Det ble arrangert en egen konferanse høsten 03 der vi satte fokus på mangfoldet i den statlige satsingen på kulturområdet. 60 lærere, kulturskole- og biblioteksmedarbeider deltok.

Kulturskolene er involvert i arbeidet med "Den kulturelle skolesekken" i et samarbeid med skolene og det frivillige kulturlivet. Fylkesmannens utdanningsavdeling har i 2002 bidratt økonomisk til at det ble laget en plan for "Den kulturelle skolesekken i Nord-Trøndelag". Utdanningsavdelingen var representert i både styrings- og arbeidsgruppen for planen. Planen ble ferdigstilt og satt i verk våren 2003.

I forhold til tiltaksplanen "Gi rom for lesing" har utdanningsavdelingen vært med på å avklare roller og ansvarsområder innad i fylket. Midler til utviklingsarbeid i kommunene er fordelt i samarbeid med fylkesbiblioteket.

Kommunene ble tildelt statlige midler til kompetanseutvikling etter fordelingsnøkkel og godkjent plan. Etter drøfting med kommunene ble 15 % av det totale beløpet holdt av til felles tiltak. Disse midlene gikk bl.a. til en studietur for skoleansvarlige til Tromsø og Svalbard. Hovedtema for opplegget var IKT i opplæringen, det 13-årige skoleløpet og 2-nivåmodellen for organisering av kommunal virksomhet.

For å støtte opp om arbeidet med basisfagene har utdanningsavdelingen i samarbeid med bl.a. Høgskolen i Nord-Trøndelag, fylkesbiblioteket og Norli bokhandel arrangert fagkurs i matematikk på ungdomstrinnet, norsk på mellomtrinnet og engelsk på småskoletrinnet. Lærerne har gitt positiv tilbakemelding på tiltaket, som også har bidratt til at vi har knyttet

viktige samarbeidsrelasjoner med tanke på den fagdidaktiske utviklingen i grunnskolen. Totalt deltok om lag 250 lærere ved kursene.

For å styrke kompetansen blant lærere i det sørsamiske området har utdanningsavdelingen fått tildelt studiehjemler i sørsamisk tilsvarende 164 % hel stilling for skoleåret 2003/04.

Studiehjemlene ble utlyst i september. Dette hadde sammenheng med at departementet skulle vurdere å revidere retningslinjene for studiehjemler. Vi har overfor departementet påpekt at gjeldende regler er dårlig tilpasset behovene i det sørsamiske området. Fire studenter søkte studiehjemler. Tre av dem er tilknyttet Årjel-saemiej skuvle og skolen ble tildelt midler til dekning av merutgifter i forbindelse med studium i sørsamisk for ansatte ved skolen. Den fjerde studenten fikk støtte i forbindelse med studier i Sør-samisk 1 og Sør-samisk 2.

3.3.3.3 Styrking av PP-tjenesten

Utdanningsavdelingen gjennomførte ved årsskiftet 2002/2003 en undersøkelse for å bli kjent med resultatene etter gjennomføring av Samtak-prosjektet. Dette skjedde med faglig bistand fra Nord-Trøndelagsforskning og Høgskolen i Nord-Trøndelag. Våre resultater viste at samarbeidet mellom skole og PP-tjenesten mange steder er bedret. Samtidig ble det vurdert som uheldig at skoler/kommuner ikke i like stor grad ble involvert andre året av prosjektperioden. De regionale resultatene samsvarte godt med analysene til Rogalandforskning sin landsundersøkelse.

Som oppfølging av Samtak-prosjektet har avdelingen i 2003 arrangert to konferanser, der målgrupper var kompetansesentrene, skolefaglig ansvarlig, rektorer og PP-tjenesten. Dette skjedde i samarbeid med Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. Den første konferansen omhandlet nettverksteori og ulike måter å arbeide i nettverk. Den andre konferansen omhandlet innovasjon i en inkluderende skole og aksjonslæring som system for å utvikle skolen.

Utdanningsavdelingen hadde som målsetting i 2003 å initiere til nettverksamarbeid på tvers av kommuner og fylker og å trekke kompetansesentrene nærmere kommunene. Vi har gjennom konferanser og skolerledersamlinger vektlagt PP-tjenesten sin rolle i det 13-årige skoleløpet, som bl.a. består i å gi råd til skolene i deres arbeid for en tilpasset opplæring for den enkelte elev.

Utdanningsavdelingen anser det som meget viktig at den kompetansen som tyngdepunktkontorene har på sine områder (lese- og skrivevansker, sosioemosjonelle vansker, sammensatte lærevansker) ikke smuldrer opp. Vi har derfor ved samlinger og i brev form oppfordret kommunene til å vurdere hvordan de kan ivareta og videreutvikle den kompetansen som er utviklet ved de tre tyngdepunktene.

3.3.3.4 Oppfølging av handlingsplan for IKT

I norddelen av fylket er det etablert et meget godt samarbeid rundt bruk av IKT i grunnskolen. Utdanningsavdelingen har vært opptatt av å overføre denne modellen for samarbeid til andre deler av fylket, men har bare i liten grad lyktes med det.

Høgskolen i Nord-Trøndelag er i gang med en omfattende skolering av lærere innenfor pedagogisk bruk av IKT. Vi regner med at denne innsatsen etter hvert vil få ringvirkninger for bruken av IKT i undervisningen. Høsten 2003 ble det åpnet for nye deltakere.

Kvalitetsutviklingsmidlene fra Læringscenteret er fordelt til kommuner, fylkeskommunen og private skoler etter søknad, jfr. vedlegg 13.

3.4 Landbruksavdelingen

3.4.1 Hovedområdene.

Det har vært en god vekstsesong for gras, poteter og korn. I de kraftforkrevende produksjonene følger produsentene det voksende markedet, men produksjonen følger ikke etterspørselen på storfekjøtt. Produksjonene i jordbruket opprettholdes, selv om antallet produsenter reduseres. Det var 4151 søkere av produksjonstilskudd i 2003, en reduksjon på 224 i forhold til 2002. Pågangen på bygningsplanlegging økte i andre halvdel av året. Nord-trønderske bønder er flinke til å benytte seg av tidligpensjonsordningen. Halvparten av fylkets kornareal pløyes nå om våren, og det er stor forskjell mellom kommunene mht. søknad på miljøtiltaksmidler. Det ble registrert isbrannskader på 5 % av fylkets eng-areal. Økologisk kornareal er doblet fra i fjor, til 6 772 dekar.

Hogsten i fylket nådde et historisk lavmål med 420.000m³. Dette fører til stor tømmermangel, spesielt for trelastindustrien. Ut fra kostnadsnivået i Norge er prisene på verdensmarkedet fortsatt lave. Det må legges til rette for at en større del av skogarealet gjøres økonomisk drivbart.

Skogkulturaktiviteten viser en dramatisk nedgang i forhold til de foregående år, med en halvering av planteaktiviteten. Dette kan ikke forklares ut fra en nedgang i hogsten og gir derfor grunn til stor bekymring.

Det er også i år bygd ferdig mange skogsbilveier, hvor de fleste er bygd om til bedre standard. Det bygges imidlertid for lite nye vegger.

Skogbruksplanlegging og miljøregistreringer er gjennomført som planlagt. Dette gir viktige opplysninger om framtidsskogen og skogens miljøverdier.

Tilskudd til miljøtiltak i skog ble etablert i 2001. Tilskuddet skal bidra til å ivareta og videreutvikle miljøverdier, spesielt biologisk mangfold. Utbetalingene i år har økt betydelig og utgjør til sammen 1 mill. kr.

Det har vært stor etterspørsel etter bygdeutviklingsmidlene også i 2003. De største satsingene har vært på prosjektene Kystbonden, Tiltakskurs for bygdekvinne og Regionalt program for verdiskaping i trebransjen.

Arbeidet med bygdeutvikling skjer mye i partnerskap med SND Nord-Trøndelag og Nord-Trøndelag fylkeskommune og kommunene. Dette samarbeidet kommer m.a. tydelig til uttrykk gjennom satsingen på ungdom, pilotprogram for likestilling og verdiskaping mat. BU-midlene er også nyttet til utviklingsprosjekter innenfor de tradisjonelle landbruksproduksjonene, m.a til forskning på byggsorter og bærsorter.

På lovforvaltningsområdet har det i 2003 vært stort fokus på forberedelse av oppgaveoverføringen fra fylkesmannen/fylkeslandbruksstyret til kommunene fra 01.01.04. Stadig oftere ser vi at de overordnede og tunge problemstillingene knyttet til arealdisponering lar seg avklare gjennom gode planprosesser. Selv om vern av dyrka og dyrkbar jord står høyt i kommunene i Nord-Trøndelag omdisponerte vi i 2003 ca 280 da dyrka og dyrkbar jord gjennom planer etter plan- og bygningsloven. Dette tilsvarer et areal på ca 40 fotballbaner ! I tillegg kommer areal omdisponert ved dispensasjon fra plan (197 da.) Det vises for øvrig til tabell under resultatområdet 22 (vedlegg).

3.4.2 Spesielle satsingsområder.

3.4.2.1 Mobilisering og tilrettelegging

Det er bevilget BU-midler til utviklings- og omstillingsarbeidet i kommunene Frosta, Lierne, Steinkjer og Verdal. Her inngår midlene i en større satsing, der landbruk og bygdeutvikling er prioriterte områder. FMLA er representert i prosjektgruppene i Lierne, Steinkjer og Verdal. Det er videre bevilget midler til prosjekter innenfor økologisk landbruk

3.4.2.2 Likestillingspiloten

Landbruksavdelingens arbeid for å synliggjøre og mobilisere kvinners interesse for bygdeutvikling skjer gjennom det generelle mobiliseringsarbeidet og gjennom spesielle tiltak som "Tiltakskurs for bygdekvinne". Det ble i 2003 bevilget midler til nytt kurs med oppstart i 2004.

Program for likestillingsarbeidet for 2002 og 2003 kalt "Nord-Trøndelag for kvinnfolk og deres likemenn" er gjennomført etter planen. Til gjennomføring av prosjektet har Landbruksdepartementet bevilget 2 mill. kroner. Programmet inneholder prosjekter finansiert i partnerskap med NT fylkeskommune, SND Nord-Trøndelag, kommuner og andre.

3.4.2.3 Matsatsing

Det har i 2003 vært arbeidet aktivt på området småskala matproduksjon. Mye av arbeidet har foregått i nært samarbeid med det *regionale kompetansesenteret for småskala matproduksjon på Mære*, hvor FMLA sitter i referansegruppen. I tillegg til kurs og en rekke bedriftsretta tiltak er det igangsatt et interregprosjekt i 2003 – "Søke gammelt –skape nytt".

I samarbeid med flere aktører er det utarbeidet tilbud om mobilisering og kompetanseoppbygging og markedsfremmende tiltak.

3.4.2.4 Kompetanseheving/Forskning

Fylkesmannens landbruksavdeling har bidratt til flere kompetansehevede tiltak for næringa, og utvikling av veiledningstjenesten. Av større prosjekter der landbruksavdelingen har/har hatt en rolle i form av finansiering eller ansvar nevnes blant annet:

Etablereropplæring for småskala matproduksjon, Mære og HINT
Bygdekompasset
Høgskolekurs for bærprodusenter
Kystbonden
Kurs i bioenergi

3.4.2.5 Partnerskap

Arbeidet med bygdeutvikling skjer i partnerskap med SND Nord-Trøndelag og Nord-Trøndelag fylkeskommune. Deler av arbeidet er forankret i regionalt utviklingsprogram (RUP). Partnerskapet omfatter også samarbeid om utviklingen og gjennomføring av Interregprogram III A for Trøndelag og Jämtland.

I 2002 ble det satt igang et 3 årig prosjekt "Landbruk i endring", der styringsgruppa består av SND Nord-Trøndelag, NT Fylkeskommune og Landbruksavdelingen og der prosjektleder er plassert i landbruksavdelingen.

3.4.2.6 Videreforedling /bioenergi

Det treårige prosjektet *Verdiskaping i trebransjen i Nord-Trøndelag* er inne i sitt andre år. Prosjektledelsen er lagt til Nord-Trøndelagsforskning. Prosjektet er et samarbeid mellom SND, Fylkeskommunen og FMLA. Det er et brukerstyrt prosjekt med en bredt sammensatt referansegruppe, som dekker hele verdikjeden. Som følge av prosjektet har det kommet i stand flere, mer konkrete, underprosjekter. I inneværende år kan nevnes spesielt trebru i forbindelse med ny E-6 gjennom Steinkjer og nye produkter som innvendige trepaneler og innredningsløsninger. Det jobbes med å undersøke mulighetene for å komme i gang med bygging av massivtrehus i fylket. Viktig er også nettverkbyggingen som skjer i regi av prosjektet, blant annet med et eget nettverksprosjekt rettet mot kvinner.

Det er i løpet av året utarbeidet en handlingsplan for bioenergi i Nord-Trøndelag på oppdrag fra fylkeskommunen. Landbruksavdelingen har hatt leder- og sekretæransvaret for dette arbeidet som er utført i samarbeid med Fylkeskommunen og SND. Det er foreslått en oppfølging av tiltak i planen gjennom et 3-årig prosjekt.

3.4.2.7 Utmark

I samarbeid med SND og Fylkeskommunen er det i løpet av året gjennomført en forstudie knyttet til mulig satsing på næringsutvikling i utmarkssektoren. Det er vesentlig innen reiseliv det finnes potensiale til å skape økte verdier av utmarka. En har kommet til at det finnes et marked, men en må rekne med å se ut over landets grenser. Kompetanseheving og markedsføring er sentrale momenter. Fra offentlig hold vil det også være viktig å bidra til nettverksbygging. Gruppen som har jobbet med forstudien foreslår blant annet å se nærmere på mulighetene for å utnytte vernede områder i reiselivssammenheng.

Forstudien legger til grunn at utmarkssatsingen videreføres i nye prosjekt

3.4.2.8 ”Tenkeloftet”

I arbeidet med *Tenkeloft trøndersk landbruk* er det utformet strategier som peker på to mulige retninger for utvikling av landbruket. For det første er det lagt for dagen en sterk vilje til å styrke og videreutvikle volumlandbruket. Den andre delen av strategien handler om å utvikle et mangfold av produkter, tjenester og opplevelser med utgangspunkt i trønderske gårdsbruk. I arbeidet med *Tenkeloft trøndersk landbruk* møtes aktører fra næring, forvaltning, finans, politikk og forskning. Gjennom dette arbeidet har disse miljøene skaffet seg en felles oppfatning av nåsituasjonen, og de har på dette grunnlag i fellesskap utarbeidet mål og strategier for verdiskaping og livsglede på bygdene i Trøndelag.

3.4.3 Resultatområdene 21-30

3.4.3.1 Resultatområde 21 Landbruksbasert nærings- og bygdeutvikling.

1. Verbal beskrivelse av samarbeid med andre på næringsutviklingsområdet.

Landbruksavdelingen er en aktiv samarbeidspart i arbeidet med næringsutvikling. I 2003 har Fylkesmannen vært en del av kjernepartnerskapet sammen med Nord-Trøndelag Fylkeskommune og SND (nå Innovasjon Norge), og gjennom dette deltatt aktivt i utarbeiding og oppfølging av regionalt utviklingsprogram. Det er etablert en rekke samhandlingsarenaer og handlingsplaner innen ulike innsatsområder som er forankret i Regionalt

utviklingsprogram (RUP). Her nevnes : Lokal mat, skogbruk, bær og grøntsektoren, miljø- og kulturlandskapsarbeidet, økologisk landbruk og likestilling

I 2003 er det også utviklet egne Handlingsplaner for framtidig satsing på bioenergi og for utmark. Landbruksavdelinga har hatt hovedansvar for arbeidet. Videre har vi deltatt aktivt i arbeidet med ny Handlingsplan for reiseliv i fylket.

2003 har vært et svært aktivt år med etablering og utvikling av Tenkeloft Trønders landbruk. Her er det samlet sentrale offentlige aktører og næringsaktører innen landbruket fra begge Trøndelagsfylkene for meningsutveksling og utviklingsarbeid. Det er utviklet strategier for å styrke både volumproduksjon og mangfold innen ulike områder. Dette vil bli fulgt opp videre i planprosesser og utviklingsarbeid i begge fylkene.

Forvaltning av BU-midlene har skjedd i nært samspill med Nord-Trøndelag Bondelag og Nord-Trøndelag Bonde- og småbrukerlag og Skogeierforeninga Nord, som deltar i en fast rådgivende gruppe (BU-forum). Her er prioritering og bruk av BU-midlene er et viktig tema. I tillegg er dette en viktig samahandlingsarena utover dette.

Fylkesmannen er representert i omstillingsstyrene i de kommunene som er definert som omstillingskommuner. Prosjektet "landbruk i endring" videreføres.

Verdiskapingsprosjektene innen mat og trevirke er sterkt påvirket av landbruksavdelingas offensive holdning.

Nord-Trøndelag har vært pilotfylke for "landbruk på kvinnevis" - også kalt likestillingspiloten dette er avsluttet i 2003 (egen rapport).

3.4.3.2 Resultatområde 22 Miljø- og arealforvaltning

1. Beskriv prosessen fylkesmannen har med å utvikle strategier og retningslinjer forkulturlandskaps- og miljøarbeidet i jordbruket. Beskriv kort de viktigste utfordringer og miljømål for jordbruket.

Fylkets miljø- og kulturlandskapsgruppe ferdigstilte i 2002 *Strategi for arbeidet med kulturlandskap og miljøutfordringer for 2002-2006*. Denne har vært basis for *Handlingsplan for 2003*. Fylkesmannens landbruksavdeling har likevel stått som ansvarlig for de fleste tiltak. Handlingsplanen ble vedtatt i gruppa i møte 14.1.2003. I samme møte satte gruppa fokus på informasjonsarbeidet, bl.a. etablering av kommunegrupper med hhv. tre og fem kommuner. Målet var å etablere fora for utveksling av informasjon, tanker/spørsmål, gjennomgang av "grensesaker" m.m., slik at Fylkesmannen kunne høste erfaringer fram til 2004, når kommunene får et større ansvar for forvaltning av tilskuddsmidlene. Erfaringene har vært gode, og arbeidsformen etableres for alle kommuner f.o.m. 2004.

Den andre store oppgaven har vært å forberede overføring av ansvaret for miljømidlene og skogmidlene til kommunene, og følgende er gjennomført i 2003 (før fullføring i 2004):

- informasjonsmøte for kommunene i september
- utarbeidd veiledende strategiformular for kommunene i oktober
- mottatt strategier fra kommunene i november

2. Beskriv informasjons- og veiledningsarbeidet ved innføring av miljøplan. Hva er vellykket og hva var mindre vellykket

Landbruksavdelingen organiserte all planlegging av 33 oppstartmøter i alle kommunene i febr./mars. Dette ble gjort i nært samarbeid med faglag, studieforbund og miljøplanrådgivere. I alt deltok ca. 1 200 av de vel 4 000 gårdbrukere som mottar produksjonstilskudd. Det ble

lagt ut informasjon på hjemmesida, og informasjonsstoff fra SLF ble videresendt til kommunene. Potensielle miljøplanrådgivere (en av flere informasjonsstrategier) ble tilskrevet, valgt ut etter søknader, og fordelt på kommunene.

Disse aktivitetene var vellykkede.

Mindre vellykket var involveringen av kommunal landbruksforvaltning. Årsaken kan synes å være såpass banal som at informasjon sendt via e-post blir mindre seriøst oppfattet enn et håndfast brev til kommunen.....

Det har vært for liten innsats på oppfølging i kommuner/kretser med liten oppslutning om oppstartmøter/kursaktiviteter.

Erfaringene bidrar til planlegging av innsatsen i 2004.

3. Beskriv fylkesmannens aktivitet og utfordringer i arbeidet med samfunnsplanlegging – gjennom fylkes-, kommune- og landbruksplaner, samt konsekvensutredninger og verneplaner.

Arbeidet med rullering av **Fylkesplan for Nord-Trøndelag** har startet. Et planprogram, samt et felles analysegrunnlag for fylkesplanarbeidene i både Nord- og Sør-Trøndelag er utarbeidet. Fylkesmannen har deltatt i dette arbeidet, og Tenkeloft Trøndersk Landbruk har vært brukt som analysegrunnlag på landbruks- og bygdeutviklingsområdet.

Etter en tett partnerskapsprosess om **Fylkesdelplan for Indre Namdal**, har planen nå vært på høring. En tett prosess, der deler av planlovutvalgets nye grep er lagt til grunn for prosessen, har medført få eller ingen merknader i høringen. Det har vært et stort fokus på arealdelen av fylkesdelplanen.

I fra å ha vært i en situasjon med gjennomgående gamle **kommuneplaner** i Nord-Trøndelag har kommunene, sammen med regionale myndigheter, nå vært gjennom et stort løft som har bedret denne situasjonen betraktelig. De få gjenstående kommunene med gamle planer har nå revidering av kommuneplanen på gang.

Tre konsekvensutredninger har vært på høring i 2003. To har vært KU for masseuttak, uten særlige konsekvenser for landbruk, mens den tredje var første trinn av KU for E6 forbi Stjørdal (siling av alternativer).

4. Oppgi antall dekar dyrka og dyrkbart areal omdisponert etter plan- og bygningsloven fordelt på kommuner

Selv om jordvernet står sterkt gjennom sentrale føringer, og også i planprosesser i Nord-Trøndelag, ble hele 478 da dyrka og dyrkbar jord omdisponert gjennom planer etter plan- og bygningsloven (59%), eller dispensasjonssaker/jordlovsaker (41%) i løpet av 2003. Dette tilsvarer et areal på hele 68 fotballbaner. (jf. Tabell neste side)

3.4.3.3 Nord-Trøndelag

	arealdel		regplan		disp (§7)		Sum	
	dyrka	dyrkbart	dyrka	dyrkbart	dyrka	dyrkbart	dyrka	dyrkbart
Steinkjer	0	0	2	0	6		8	0
Namsos	0	0	1	0	11		12	0
Meråker	0	0	44	0	1		45	0
Stjørdal	0	0	30	0	38	33	68	33
Frosta	0	0	19	0	8		27	0
Leksvik	0	0	13	0	1		14	0
Levanger	0	0	6	0	4	4	10	4
Verdal	0	0	11	65			11	65
Mosvik	0	0	0	0			0	0
Verran	0	0	0	0	1		1	0
Namdalseid	25	25	0	0			25	25
Inderøy	0	0	25	4	1		26	4
Snåsa	0	0	0	0			0	0
Lierne	0	0	2	0	7	15	9	15
Røyrvik	0	0	0	0	2		2	0
Namsskogan	2	0	0	0	8		10	0
Grong	0	0	0	0	19	19	19	19
Høylandet	0	0	5	0			5	0
Overhalla	0	0	0	0	4	6	4	6
Fosnes	0	0	0	0			0	0
Flatanger	0	0	0	0			0	0
Vikna	0	0	0	0			0	0
Nærøy	0	0	0	0	9		9	0
Leka	0	0	2	0			2	0
Sum	27	25	160	69	120	77	307	171

5. Oppgi antall saker hvor det ble innstilt på innsigelse og saker hvor det var uoverensstemmelse mellom innstilling og vedtak, fordelt på kommune- og reguleringsplaner.

Av 138 mottatte planer etter plan- og bygningsloven i Nord-Trøndelag i 2003, la landbruksmyndigheten ned innsigelse på foreslått arealbruk i 7 saker. Hovedmomentene i innsigelsene har vært uheldig grep i forhold til langsiktig sentrumsutvikling, og boliger og hytter uheldig lokalisert i forhold til dyrka jord. I to av disse sakene har allerede landbruksdirektøren frafalt innsigelsen etter prosess/dialog med kommunen.

Det har ikke vært uoverensstemmelse mellom innstilling og vedtak på innsigelsessaker mellom landbruksdirektøren og fylkeslandbruksstyret.

6. Gi innspill i henhold til resultatkontrollen i skogbruket

Resultatkontrollene er tilfredsstillende gjennomført. FMLA følger opp kommuner som ikke utfører kontroll og krever i så fall at det gjennomføres året etter.

Resultatene burde vært sammenstilt fylkes- eller regionvis for de parametrene materialet er stort nok. Dersom materialet ikke tilfredsstillende statistiske krav for enkelte fylker må flere registreringsår kunne sammenstilles. Dette gir andre muligheter for oppfølging av spesielle

utfordringer i de enkelte fylkene, samtidig som kommunene ser at materialet blir brukt på en måte som de har direkte nytte av.

For området foryngelse og skogsveger burde registreringskjemaet vært fornyet. For de øvrige områdene har vi ingen spesielle kommentarer.

7. Oppgi om fylkesmannen har utarbeidet handlingsplan for økologisk landbruk

Det er utarbeidet en felles handlingsplan for økologisk landbruk for Sør- og Nord-Trøndelag (2002-2005). Tiltaksdelen rulleres hvert år.

Det er fortsatt økning i det økologiske arealet, blant annet er det en dobling i kornarealet, slik at økologisk kornareal var 6.546 daa i 2003. Det er også en netto økning (+ 37) i antall innmeldinger i Debio- systemet.

Tabell 1. Økologisk jordbruksareal og antall bruk

	Antall bruk i Debios kontrollordning				Økologisk areal, daa			
	2000	2001	2002	2003	2000	2001	2002	2003
Nord-Trøndelag	118	157	182	219	14 150	20 189	18 960	26721
Norge	1 840	2101	2303	2466	205 228	226735	325 460	308 835

3.4.3.4 Resultatområde 23 Inntekts- og velferdspolitiske tiltak

Rapportering skjer gjennom fagsystemene.

Øvrig rapportering.

1. Fylkesmannen skal rapportere tilbake til departementet på resultater av fagprosjektene.

Det vises til punkt 2 og 3 (Geovekst og rovvilt).

2. Fylkesmannen skal beskrive deltakelse i Geovekstsamarbeidet, erfaringer og dekning av kartbehov (se eget avsnitt om rapportering under Geovekst)

Fylkesmannens deltakelse i Geovekstsamarbeid:

I 2003 ble det i alt utbetalt kr. 260.122 til Geovekst- relaterte prosjekter Av dette dekket LD kr 257.000, jf tildelingsbrev. Resten (kr. 3.122) ble belastet landbruksavdelingens driftsbudsjett.

Geovekstprodukter i 2003.

Produkt	Areal /antall	Kostnad
Etablering av FKB-data	437,1 km ²	199.547
Overgang til EUREF89	1 kommune	9.858
Forvaltning av FKB-data (vedlikehold)	13 kommuner	32.196
Ortofotoprojekt, forskuttert av Landbruk	1 kommune (rest)	18.521
Sum		260.122

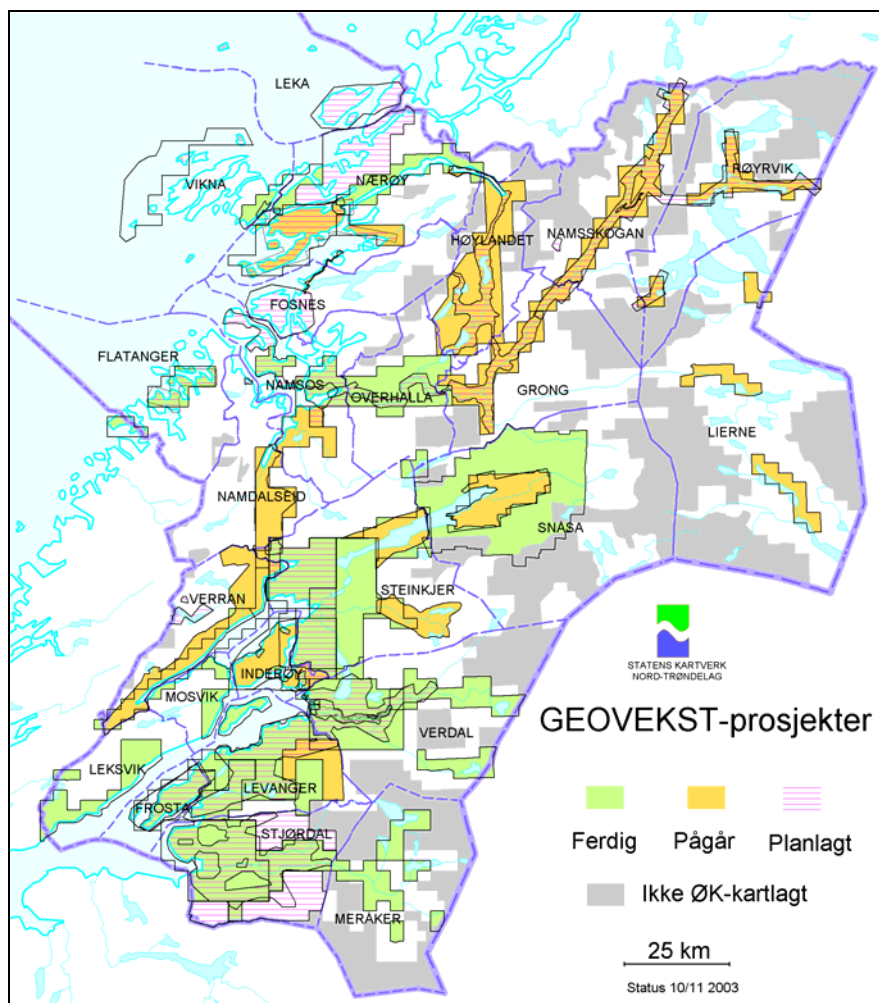
Erfaringer

Samarbeidet i Geovekst fungerer godt. Aktiviteten i Nord-Trøndelag er stor. Det har ikke vært mulig å få inn bidrag fra andre aktører. Dette førte til at Landbruksavdelingen i 2003 ikke fikk kjøpt "rest" av digitalt eiendomskart (DEK) i 3 kommuner (Verran, Mosvik og Leksvik) tilsvarende kr 32.360. Det er i flere år benyttet noe driftsmidler.

Dekning av kartbehovet.

For 2004 er det planlagt aktivitet tilsvarende kr 500.000 (andel Landbruk).

Planlagte og tidligere prosjekter. (Kilde; Geodataplan for NT 2004-2007).

Gjennom avtalen mellom Geovekst og fylkesmennene v/AAD er det nå lagt til rette for en samordnet dataforvaltning og samarbeid om kompetanse, maskin- og programvare mellom avdelingene. Arbeidet med å ta geodata i bruk som et verktøy for dokumentasjon, informasjon og analyse er videreført.

Det vises for øvrig til egen rapport sendt som e-post til NIJOS med kopi til Landbruksdepartementet

3. Fylkesmannen skal beskrive hvordan rovviltkompensasjonen er benyttet.

Det har vært en høy aktivitet på området slik at rovviltkompensasjonen benyttes fullt ut med bakgrunn i den spesielle situasjonen i Lierne. I tillegg ser vi at konflikten bufe-rovdyr i stor grad gjør seg gjeldende også utenom Lierne.

Landbruksavdelingen deltar aktivt i arbeidet i regionalt rovviltutvalg. Dette er nødvendig og viktig for å balansere mellom hensynet til rovviltet og hensynet til et aktivt og framtidsrettet jordbruk.

Landbruksavdelingen har ansvar for å følge opp midlene til omstillingstiltak som forvaltes av DN. Dette har gitt avdelingen en aktiv rolle i å bidra til å utvikle hensiktsmessige og varige omstillingstiltak i samspill med beitenæringa og lokalsamfunnet i Lierne. I 2003 er det spesielt arbeidet med :

- aktiv jobbing sammen med kommunene / NTF opp i mot gårdbrukere, reindriftsforvaltning og faglag i forbindelse med aktuelle områder for større rovdrygjerde.
- Oppfølging av Nettet-prosjektet (rovdrygjerdeprosjekt i liten skala)
- Omstillingssøknader fra Lierne

I tillegg til dette arbeidet bidrar Landbruksavdelingen aktivt i arbeidet med mobilisering og utvikling av Lierne samfunnet. Dette gjør vi blant annet gjennom å delta i styringsgruppa i utviklingsprogrammet "Lierne 2".

Det vises for øvrig til rapporteringen på tilskuddsordningene som er gitt Landbruksdepartementet gjennom fagsystemene og ved rapportering til SLF. Rapportering på saker etter jord- og konsesjonslovgivningen er sendt SLF.

3.5 Miljøvern avdelingen

Fullstendig rapportering er sendt miljøvern departementet.

Fylkesmannens miljøvern avdeling i Nord-Trøndelag arbeider med regionale utfordringer knyttet til gjennomføringen av nasjonal miljøvern politikk. I Nord-Trøndelag er følgende av miljøvern departementets prioriteringer særlig relevante:

- ta vare på norsk natur
- bevare det biologiske mangfold
- kamp mot helse- og miljøfarlige kjemikalier.

I 2003 har Fylkesmannens miljøvern avdeling i Nord-Trøndelag hatt særlige utfordringer i tilknytning til gjennomføring av nasjonalparkplanen, dokumentasjon og sikring av kvaliteter i strandsonen, bekjemping av *Gyrodactylus salaris*, rovviltforvaltning, kartleggingsprogram for biologisk mangfold og tilsyn i forhold til farlig avfall.

3.5.1 Vern og bruk av biologisk mangfold

3.5.1.1 Verneplanarbeid etter naturvernloven

Verneplanarbeidet har vært en prioritert aktivitet. Forslag til ny nasjonalpark i Snåsa-Verdal-Lierne er oversendt DN. Utvidelse av Børgefjell nasjonalpark er vedtatt i Statsråd. Det er lagt grunnlag for vedtak om Skarvan og Roltdalen nasjonalpark. Verneplan for sjøfugl er vedtatt i Statsråd. Miljøvernavdelingen har utarbeidet forslag framdriftsplan til forvaltningsplan for Hortavær og Sklinna (verneplan for sjøfugl). Arbeidet med marin verneplan er fulgt opp. 9 kommuner har fått overført forvaltningsansvaret for verneområdene i kommunen.

3.5.1.2 Kartlegging og overvåking av biologisk mangfold

Kartlegging av biologisk mangfold i kommunene er en høyt prioritert oppgave. Arbeidet med naturtypekartlegging var pr. 31.12 planlagt/i gang/gjennomført i 23 av 24 kommuner.

3.5.1.3 Dataforvaltning

Miljøvernavdelingen ser fortsatt et stort ressursbehov her.

3.5.1.4 Inngrepsfrie naturområder i Norge (INON)

Arbeidet med ny status for INON er gjennomført iht. føringene fra DN.

3.5.1.5 Nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap

Miljøvernavdelingen har deltatt i miljø- og kulturlandskapsgruppen i fylket.

3.5.1.6 Statens naturoppsyn

Det gode samarbeidet med SNO er videreført.

3.5.2 Friluftsliv

3.5.2.1 Bruk av PBL for å ta vare på friluftslivsinteressene

Plan og bygningsloven er det viktigste virkemidlet for å ivareta de allmenne friluftslivsinteressene og sikre grunnlaget for å kunne utøve et enkelt og naturvennlig friluftsliv i tråd med allemannsretten.

Forvaltningen av strandsonen er et prioritert område for miljøvernavdelingens arbeid med plan- og enkeltsaker etter PBL. Strandsoneprojektet har utviklet et svært nyttig hjelpemiddel for å avklare konflikter i strandsonen, og som også brukes av kommunene. Særlig i Trondheimsfjorden og Namsenfjorden er strandsonen under press. De fleste innsigelser går på hyttebygging i strandsonen.

3.5.3 Kulturminner og kulturmiljøer

3.5.3.1 Verneplan for kulturmiljø.

Verneplan for kulturmiljø ble gjennomført i samarbeid mellom fylkeskommunen og miljøvernavdelingen. Oppfølging skjer gjennom utarbeidelse av forvaltningsplaner for enkelte områder.

3.5.4 Overgjødsling og oljeforurensning

Kommunalt avløp

Miljøvernavdelingen har satt fokus på ledningsnett, og krevd plan fra kommunene for hvordan de skal lukke avvik (overløp/tett ledningsnett). Tilbakemeldinger fra kommunene viser at det er store utfordringer, særlig i de største kommunene.

3.5.5 Helse- og miljøfarlige kjemikalier

3.5.5.1 Forurenset grunn og sedimenter

Samarbeid med FM S-T om å undersøke sedimenter ved småbåthavner i Trondheimsfjorden.

3.5.6 Avfall og gjenvinning

3.5.6.1 Avfall og gjenvinning

Miljøvernavdelingen har lagt til grunn SFT's retningslinjer. Status for enkelte tema:

- Deponiforskrift -Søknad foreligger fra samtlige deponier.
- Kjøretøyforskrift -Informasjon formidlet til aktørene. Utslippstillatelse gitt til et nytt anlegg.
- Politikkformidling -Miljøvernavdelingen arrangerer regelmessig "Avfallslunsjer", der særlig de interkommunale selskapene blir invitert.
- Myndighetsutøvelse -Følges opp gjennom konsesjonsbehandling og tilsyn.
- Avfallsrapportering -Alle aktørene har rapportert avfallsdata til FM.

3.5.6.2 Spesialavfall

Miljøvernavdelingen har prioritert tilsyn i forhold til farlig avfall. De sentrale aksjonene har fungert meget bra, både i forhold til media og i forhold til å effektivisere tilsynsarbeidet.

3.5.6.3 Annet

FM har gjennomført aksjonsrettede kampanjer mot virksomheter som er representative for bransjer uten egen utslippstillatelse. Arbeidet er gjennomført i tilknytning til målrettet informasjonsarbeid. Omlag 75 virksomheter er kontrollert.

3.5.7 Klimaendringer, luftforurensning og støy

3.5.7.1 Lokal luftforurensning og støy

Miljøvernavdelingen følger opp dette arbeidet gjennom kommuneplanarbeid og større reguleringsplaner.

Også klimapolitikk følges opp gjennom bruk av plan- og bygningsloven.

3.5.8 Regional planlegging

Fylkesmannen skal rapportere om saksbehandlingstid etter plan- og bygningsloven. Det er et lite fåtall saker det må bes om fristutsettelse på. KU-basen oppdateres løpende.

3.5.9 Kart- og geodata

Miljøvernveddelingen medvirker i produksjon og kvalitetssikring av geodata (både kart- og egenskapsdata) i henhold til gjeldende SOSI-standard og retningslinjer gitt av direktoratene.